Proletarci vseh dežel, združite se!

Poštnina plačana v gotovini.

Ljudska PRAVICA

GLASILO KOMUNISTIČNE PARTIJE SLOVENIJE

IZ DANAŠNJE ŠTEVILKE:

Do 10. aprila je bilo registriranih 3346 obdelovalnih zadrug.
Velik miting za mir v Beogradu.
Podjetja, ki dobro urejajo organizacijo dela. — Fizkultura — Šah.

Leto X. — Št. 92 | Ljubljana, ponedeljek, 18. aprila 1949 | Izhaja vsak dan razen ob petkih | Mesečna naročnina din 45.— | Cena din 2.—

Z ljudskimi inšpektorji se bo sodelovanje množic pri delu ljudske oblasti še bolj utrdilo

Po temeljitih pripravah in po prejšnjem posvetovanju z vodstvi množičnih organizacij je vlada FLRJ pred kratkim izdala uredbo o ljudski inšpekciji.

Organe ljudske inšpekcije bo volilo naše delovno ljudstvo v okviru množičnih organizacij. Skupine ljudskih inšpektorjev bodo široka množična pomoč naši ljudski oblasti v ugotavljanju raznih napak pri delu organov ljudske oblasti, organov preskrbe in drugih ustanov ter podjetij, hkrati pa močna opora in zaščita slehernega delovnega človeka, ki bi kakor koli utrpel krivico. S skupinami ljudskih inšpektorjev v okviru množičnih organizacij se bo razširila splošna ljudska kontrola v podjetja in ustanove, po teritorialnem načelu pa v vse večje kraje. Ker bodo ti izvoljeni organi ljudske kontrole neposredno povezani z okrajnimi, mestnimi oziroma rajonskimi kontrolnimi komisijami, bo to pomenilo izdatno pomoč in močno oporo našemu državnemu kontrolnemu aparatu.

Skupine ljudskih inšpektorjev, ki štejejo od 3—11 članov, z vodjem skupine na čelu, bodo na svojih konferencah izvolile predvsem osnovne frontne organizacije in sindikalne podružnice podjetij, gradbišč in tistih ustanov, ki imajo menze, ekonomije, jasli, letovišča in podobno.

Ljudski inšpektorji imajo nalogo, da skrbe in kontrolirajo, kako funkcionira aparat, ki skrbi za dvig življenjskega standarda našega delovnega ljudstva. Prav tako bodo ljudski inšpektorji skrbeli, da se bodo izvajali predpisi, ki ščitijo pravice delovnih ljudi, borili se bodo proti birokratizmu in zavlačevanju raznih rešitev v pisarnah. Posebej bodo posvečali pozornost ugotavljanju in odpravljanju škodljivih pojavov razmetavanja ljudskega imetja, kontrolirali bodo, če se varčuje s pogonskim materialom in mazivom, če so stroji pravilno izkoriščeni in če kvaliteta proizvodov odgovarja zahtevam. Ljudski inšpektorji pa bodo sprejemali tudi pritožbe delovnih ljudi ob raznih nezakonitostih in krivicah, ki bi bile storjene državljanom.

Te odgovorne naloge ljudskih inšpektorjev že same na sebi kažejo, da bodo morale osnovne frontne organizacije, organizacije Zveze borcev, Ljudske mladine, AFŽ in sindikalne podružnice voliti take ljudi, ki uživajo med ljudstvom zaupanje, imajo ugled ter so predani stvari graditve socializma. Le takrat, če bodo izvoljeni taki ljudje, bo imelo delovno ljudstvo v njih oporo in pomoč in le taki bodo izdatno pomagali ljudski oblasti. Ljudski inšpektorji, ki so voljeni za eno leto, morejo biti možje, žene in mladinci, ki jim je korist naših delovnih ljudi, stvar graditve socializma, nad vse, ki bodo energični, hkrati pa tudi razsodni, da bodo znali ob pravem času in na primernem mestu intervenirati. Zato je nujno, da odbori Fronte in odbori sindikalnih podružnic ter drugih množičnih organizacij na svojih sejah dobro premislijo, koga bodo predlagali za kandidata na volitvah ljudskih inšpektorjev. Ljudske inšpektorje, ki svoje dolžnosti ne bi opravljali, lahko organizacije odpokličejo, oziroma jih lahko odpokličejo tudi okrajne kontrolne komisije.

Ljudski inšpektorji, ki bodo kontrolirali, kako funkcionirajo državne in zadružne prodajalne, kakšna je čistoča prostorov in osebja, kakšen odnos imajo nameščenci do potrošnikov, ali so cene pravilne, ali je blago dobro in če je pravilno vskladiščeno, kako funkcionirajo menze, restavracije, ali se dogajajo primeri kraje itd., bodo že na mestu skušali urejevati nepravilnosti, ki jih bodo ugotovili. Hkrati pa bodo sprejemali pritožbe delavcev in zastopali njihove interese pred upravami podjetij. V primerih, da uprava ne bi upoštevala upravičene pritožbe, ali da ljudski inšpektorji ne bodo mogli sami rešiti nepravilnosti, bodo to javljali kontrolnim komisijam.

Ta široka mreža ljudske kontrole bo brez dvoma ogromno koristila, da bodo odpravljene napake, ki jih sedaj dostikrat kontrolne komisije niti niso mogle ugotoviti. Predvsem se bodo sproti odpravljale drobne nepravilnosti, ki pa mnogokrat vzbujajo upravičeno nejevoljo, ker prizadevajo našega delovnega človeka v njegovem vsakdanjem življenju. Ljudska inšpekcija bo pomagala odkrivati pomanjkljivosti in napake v slehernem kraju in bo neprestano signalizirala primere, pri katerih bo potrebna intervencija ljudske oblasti.

Za formiranje aparata ljudske kontrole morajo z vso vestnostjo skrbeti vse množične organizacije. Prav aktivisti in odbori množičnih organizacij se bodo morali zavzeti, da bo ljudska inšpekcija v celoti pravilno organizirana.

Volitve ljudskih inšpektorjev, število skupin in njihovo področje ter naloge določajo krajevni sindikalni sveti oziroma izvršni odbori okrajnih, mestnih ali rajonskih odborov Osvobodilne fronte sporazumno z okrajnimi, mestnimi ali rajonskimi kontrolnimi komisijami. V Sloveniji so v nekaterih okrajih že razpravljali o pripravah za volitve ljudskih inšpektorjev. Ponekod so ljudske inšpektorje že izvolili. Nujno potrebno je, da se aktivisti sami dobro seznanijo z uredbo, da imajo najtesnejši stik s kontrolnimi komisijami, ker le tako bodo volitve ljudskih inšpektorjev pravilno uspele. Prve izkušnje, ki si jih bomo pridobili pri graditvi in funkcioniranju aparata ljudske kontrole, bo treba prenašati in skrbeti, da bo ta tako važen organ našega ljudstva odgovarjal svojemu namenu.

Do 10. aprila je bilo registriranih 3346 obdelovalnih zadrug

V Jugoslaviji je bilo do 10. aprila registriranih 3.346 kmetijskih obdelovalnih zadrug s 155.840 gospodarstvi, ki so vključila 736.296 ha zemljišča.

	Število zadrug	Število gospodarstev	ha zemlje
Srbija	634	15.489	62.282
Vojvodina	656	76.032	367.414
Kosovo in Metohija	85	3.841	20.799
Hrvatska	935	18.006	81.188
Slovenija	131	2.605	16.203
Bosna in Hercegovina	332	9.263	39.018
Makedonija	472	26.732	141.728
Črna gora	101	3.872	7.664

Tu niso vštete zadruge, ki so ustanovljene, pa jih ljudske oblasti zaradi hitrega razvoja zadružništva niso mogle potrditi in registrirati. Število takih zadrug je veliko. To dokazujejo podatki o stanju v Vojvodini, ki so jih prikazali na kongresu Ljudske fronte. Po teh podatkih obsega socialistični sektor kmetijstva v tej pokrajini 40% zemljišča. Poleg tega tudi podatki o številčnem stanju registriranih zadrug na Hrvatskem niso popolni. Prav tako niso vnesene spremembe, ki so nastale v zadnjem času v zadrugah, ki so povečale svoje zemljišče.

Čeprav so ti podatki nepopolni, dokazujejo, da delovni kmetje po vsej državi prostovoljno ustanavljajo zadruge raznih tipov, ki imajo že v letošnjem letu v kmetijstvu pomembno vlogo. Šele s primerjanjem teh podatkov z lanskim stanjem spoznamo, kako množični obseg je zavzelo gibanje za ustanavljanje kmetijskih zadrug in kako velik korak je bil storjen že letošnjo pomlad na poti zgraditve socializma na vasi.

Socialistični sektor v kmetijstvu v Vojvodini: 41% OBDELOVALNE ZEMLJE

Zadnje tri mesece so v Vojvodini ustanovili 326 kmetijskih obdelovalnih zadrug. Število gospodarstev v zadrugah, vštevši sem tudi tista, ki so se vključila v prej ustanovljene zadruge, se je dvignilo v tem času za nad 44.000. Danes je v Vojvodini 677 kmetijskih obdelovalnih zadrug, v katerih je včlanjenih 82.278 kmečkih gospodarstev ali okrog 30 odstot. skupnega števila kmetijskih gospodarstev v pokrajini. V mnogih okrajih je odstotek včlanjenih gospodarstev v zadruge znatno večji. Tako je na primer v zemunskem okraju v raznih zadrugah nad 92% vseh kmetijskih gospodarstev ter prav toliko zemljišč. Če se temu doda še zemljišče državnega kmetijskega posestva v Dobanovcih je privatni sektor kmetijstva v odnosu na socialističnega v tem kraju neznaten. V kulskem okraju je včlanjenih v obdelovalne zadruge nad 70% kmetijskih gospodarstev, v pančevskem 56%, v jašatomičkem pa 53%. Obdelovalne zadruge v Vojvodini imajo danes nad 799.000 juter zemlje (brez ohišnic zadrug) ali 27.83% skupne površine obdelovalne zemlje v Vojvodini. Socialistični sektor — obdelovalne zadruge z ekonomijami kmetijskih zadrug, z družbenimi ekonomijami in državnimi kmetijskimi posestvi — obsega 41% obdelovalne zemlje v Vojvodini.

POVEČANJE INVENTARJA

Tudi število kmetijskih strojev in naprav se je v kmet. obdelovalnih zadrugah povečalo. Ob koncu preteklega leta je prišlo na 100 ha zadružne obdelovalne zemlje 3.5% vprežnih plugov, 0.80 bran, 0.75 sejalnih in 0.30 kosilnih strojev. Že od 20. marca t. l. pride na 100 ha obdelovalne zemlje v zadrugah 7 vprežnih plugov, 4.5 bran, 2.3 sejalnih strojev, 1 kosilni stroj, 6 voz in mnogo manjšega kmetijskega orodja. Danes imajo zadruge na razpolago nad 400 traktorjev, 1250 traktorskih plugov, 397 mlatilnic, 126 modernih črpalk za zalivanje vrtov itd. Število konj v zadrugah je danes dvakrat večje kot preteklo leto, svinj za nad 15.000, goveje živine za nad 9000 glav, ovac za nad 16.000, kokošnjakov za okrog 1200 itd.

ZGLED STEJANOVCA

Tako velik delež socialističnega sektorja v kmetijstvu Vojvodine omogoča, da bodo državno kmetijska posestva in zadruge v Vojvodini že letos postala pomemben nosilec v skupni kmetijski proizvodnji v pokrajini in na tržišču. Prednost zadružne proizvodnje dokazuje vrsta primerov. Vas Stejanovac v rumskem okraju ima 2381 juter obdelovalne zemlje. Lansko leto so vsi kmetje iz te vasi izročili državi 816.290 kg raznih kmetijskih pridelkov, ali 342.7 kg na jutro obdelovalne zemlje. Že tedaj so imeli v vasi kmetijsko obdelovalno zadrugo »Brile«, ki je imela le majhno število gospodarstev in le majhno zemljišče. Količina kmetijskih pridelkov, ki jih je zadruga dajala državi je bila z ozirom na pridelke, ki so jih izročali privatni proizvajalci, neznatna. Toda v začetku tega leta se je zadruga povečala in danes šteje 64 kmetijskih gospodarstev s 2116 jutri obdelovalne zemlje. V vasi je še 47 zasebnih kmečkih družin s 365 jutri zemlje. Letošnji proizvodni plan predvideva, da bo zadruga do konca leta, potem ko bo zadostila potrebam zadružnikov in zadružnih fondov, izročila državi 419.000 kg pšenice, 615.350 kg koruze, 327 kg volne, 22.500 kg graha, 78.000 kg krompirja in 30.470 kg mesa, kar znaša skupno 1,166.141 kg raznih kmetijskih pridelkov ali za 42.8% več kot je cela vas izročila preteklo leto.

Kmetijske obdelovalne zadruge bodo letos v veliki meri vplivale na izboljšanje preskrbe mestnega prebivalstva.

USPEHI ZADRUG LANSKO LETO

Lansko leto so kmetijske obdelovalne zadruge v Vojvodini dosegle velike uspehe na vseh področjih zadružne delavnosti. V večini zadrug je uveden brigadno-grupni sistem dela. Mnoge zadruge, ki so bile prej ustanovljene, so postale v kratkem času velika in moderna kmetijska gospodarstva, zgradile so nova kmetijska poslopja, ekonomska dvorišča ter povečale število strojev. S sodobnim načinom obdelovanja zemlje in uporabo agrotehničnih ukrepov so imele zadruge v preteklem letu od 10 do 25% več pridelkov kot zasebni kmetje.

Kmetijska obdelovalna zadruga »Maršal Tito« v Staniščiu v somborskem okraju je pridelala lansko leto na enem jutru povprečno 24 metrskih centov koruze v zrnu, na eni parceli z 25 jutri površine, na kateri so delali poizkuse pa je znašal pridelek 54 centov koruze po jutru ali 95 centov na hektar. To je bil največji pridelek v preteklem letu v Vojvodini.

Ta zadruga je uspešno razvila tudi ostale panoge kmetijske proizvodnje. Pridelala je največ povrtnine v okraju, povečala je število goveje živine in razvila čebelarstvo. (Sedaj ima nad 500 panjev).

V zadrugi »Nova Vojvodina« v Gajdobri je znašal lansko leto povprečni pridelek 10.5 metrskih centov pšenice na jutro in sicer na površini 1370 juter.

S krepitvijo zadružne akumulacije so v mnogih delovnih zadrugah ostvarili močne fonde. Delovna zadruga »Nova Vojvodina« v Gajdobri v okraju Bačka Palanka, je določila od lanskih dohodkov 630.000 din za socialni in kulturni fond.

V mnogih zadrugah je kulturno prosvetno delo zelo živahno. Večina zadrug ima svoje čitalnice, radijske aparate in kulturno umetniška društva z raznimi sekcijami.

Lansko leto je opravilo razne strokovne tečaje 1.700 zadružnikov.

RAZVIJANJE KMETIJSKE DELAVNOSTI

Letos bodo kmetijske zadruge v Vojvodini razvile kmetijsko proizvodnjo bolj široko in vsestransko kot prejšnja leta. Zadruge so vnesle v svoje letošnje plane občutno povečanje pridelka povrtnine in povečanje števila goveje živine. Zasadili bodo vinograde in sadovnjake, razvili bodo perutninarstvo, čebelarstvo itd. Delovna zadruga v Hajdukovu pri Subotici ima že nad 50 juter vinogradov. Letošnje leto bodo zasadili z vinsko trto še 15 juter, 13 juter pa bodo pogozdili. Delovne zadruge iz okolice Vršca bodo razvile v tem letu čebelarstvo, ker obstajajo v bližini Vršca zelo ugodni pogoji za razvoj čebelarstva. Sadjarstvo in vinogradništvo se bo razvilo zlasti v zadrugah v okolici Subotice, Vršca, Bele Crkve in v vaseh Fruške gore. Večje količine povrtnine bodo pridelovale predvsem zadruge, ki so v bližini velikih mest in industrijskih središč. Te bodo prinašale svoje pridelke na mestne tržnice, kjer bodo imele tudi svoje prodajalne.

NOVI BEOGRAD BO PONOS NAŠE SOCIALISTIČNE DOMOVINE

Že med obema svetovnima vojnama se je Beograd hitro razvijal v veliko mesto. Vendar so se kapitalisti stare Jugoslavije brigali samo za svoje ozko razredne interese; industrializacija države in njen razvoj sta jim bila kaj malo mar. Po nalogu tuje buržoazije in lastni želji so delali na tem, da bi ostala država na nizki gospodarski in kulturni stopnji. V taki državi je imelo tudi njeno glavno mesto isto usodo. Beograd je bil zgrajen brez vsakršnega načrta, z ozkimi krivimi ulicami, brez oblikovanega središča in jasno zaznamovanih prometnih črt. Poleg tega nima današnji Beograd nobenega prikladnega in dovolj velikega pristanišča. Medtem, ko so centru in predelom z vilami posvečali vso pozornost, je ostala periferija zelo siromašna, brez vodovodov, kanalizacije, prometnih sredstev in ponekod celo brez elektrike.

Ko je delovno ljudstvo prevzelo oblast, je tudi razvoj Beograda krenil na novo pot. S sklepom tov. Tita o zgraditvi Novega Beograda, se bo mesto razširilo na levi breg Save in desni breg Donave.

Novi Beograd — novo lepo mesto med dvema rekama — bo zgrajeno v nekaj več kot treh petletkah. Na obalah Donave in Save se bo dvigal dom CK KPJ, palača predsedništva vlade in poslopja zveznih ministrstev, nato čečrt najvišjih gospodarskih ustanov, trgovski rajon mesta, diplomatska četrt, univerzitetna poslopja in študentsko naselje, stanovanjski rajoni in končno industrijski del mesta. Novi Beograd bodo prepletali široki bulvarji z lepimi drevoredi in urejenimi parki. Skozi mesto bo napeljan prekop Sava—Donava v dolžini okrog 5 kilometrov. Čez Savo bodo zgradili nekaj mostov, ki bodo spajali Novi in Stari Beograd v celoto — v veliki Beograd, ponosno prestolnico jugoslovanskih narodov.

Teren, na katerem nastaja Novi Beograd, je relativno mlada g[illegible]ska formacija, ki jo sestavljajo po večini nasipine Donave in Save. Zaradi pogostega menjavanja struge obeh rek so sloji tu pa tam valoviti. Zato se pojavljajo pri gradnji temeljev za poslopja precejšnje tehnične težave. Temelje gradijo na dva načina: na armiranih betonskih ploščah in na betonskih stebrih. Petletni plan določa za Novi Beograd 4 in pol milijarde dinarjev. Po večini ga bo ljudstvo zgradilo s prostovoljnim delom.

Mladi brigadirji, ki so že prišli na gradbišče Novega Beograda, si v prostem času urejajo taborišče.

Jedro graditeljev Novega Beograda sestavljajo mladinci in mladinke iz vseh republik. Mnoge med njimi krasijo udarniške značke s prog in Železnika. Mladina je tista, ki vnaša pri gradnji Novega Beograda novega duha na vsakem delovnem področju. Tu delajo tudi številni inženirji in tehniki, ki so sodelovali na mladinskih progah in posredujejo zdaj svojim tovarišem inženirjem in tehnikom dosedanje izkušnje, svoj smisel za organizacijo in hitri tempo pri delu.

11. aprila lani so bila končana vsa pripravljalna dela in brigadirji so začeli graditi mesto. Lansko leto je bilo zaposlenih pri gradnji Novega Beograda okrog 5000 kvalificiranih gradbenih delavcev, veliko inženirjev in tehnikov ter okrog 50.000 mladincev in mladink. Doslej so izvršena obsežna dela zasipavanja terena s peskom in zemljo. Visoko nad gradbiščem se že dviga šest nadstropij bloka poslopja Predsedstva vlade. Začeta so dela pri gradnji državnega hotela, zaščitnega zidu na bregu Donave in drugih objektov. Do konca tega leta bosta poslopje Predsedstva vlade in državni hotel pred streho. Ko so decembra preteklega leta mladinske brigade odhajale z gradbišč, so se v delavsko naselje, ki so ga graditelji zgradili, vselile mnoge delavske družine — prvi stalni prebivalci Novega Beograda. Letos bodo v bližini sedanje stanovanjske kolonije na Tošinem Bunaru pričeli z gradnjo večnadstropnih stanovanjskih poslopij, ki bodo imela okrog 4000 stanovanj. V teku tega leta bodo pričeli graditi tudi študentsko naselje. Na gradbišču Novega Beograda so že prve mladinske brigade, ki so začele z delom.

Tako iz leta v leto vse bolj izginjajo sledovi starega Beograda in z njimi vred spomini na dneve izkoriščanja in trpljenja. Na obeh bregovih Save pa raste nova, ponosna prestolnica svobodnih narodov Jugoslavije, simbol bratstva in napredka Titove Jugoslavije.

Začeli smo izdelovati avtomobilske šasije

V začetku lanskega leta je Glavna direkcija zvezne industrije motorjev naložila tovarni motorjev v Rakovici težavno nalogo: začeti je bilo treba izdelovati prvič v naši državi šasije za tovorne avtomobile. Že pred zloglasno resolucijo Informbiroja so nam češke tovarne zelo neredno pošiljale material za izdelavo avtomobilov. Gospodarski razvoj je pa terjal, da izdelamo čimprej kar največ tovornih avtomobilov.

Spočetka so številni strokovnjaki mislili, da ne bomo mogli izdelovati šasij, češ da nimamo potrebnih orodnih strojev, in ker si strokovni delavci niso pridobili izkušenj. Menili so, da bi morali orodje za izdelavo šasij naročiti v tujini. Naši kvalificirani delavci pa so se pogumno lotili težavne naloge. Dva najboljša strokovnjaka iz vrst delovnega kolektiva tovarne motorjev v Rakovici sta začela reševati težavno nalogo.

V Celju je bila stiskalnica, ki se je pa zdela premajhna in preslaba za izdelovanje šasij. Izkazalo se je, da je prekratka, pritisk 900 ton pa ni bil zadosten. Ing. Zubakin je predložil načrt za orodni stroj, ki ga je bilo treba izdelati v naših tovarnah. Večina strokovnjakov je sodila, da takšne naprave ni mogoče izdelati pri nas. Vendar so podjetja »Rade Končar« v Zagrebu, guštanjska železarna in mariborska tovarna avtomobilov izdelale vse potrebne dele za izdelovanje šasij. Letos 1. januarja so bili posamezni deli orodnega stroja narejeni, čez 14 dni so pa napravo montirali.

Veliki uspehi brigadnega sistema na državnih posestvih

Brigadni in skupinski delovni sistem, ki ga uvajajo na vseh državnih posestvih, je že pokazal velike prednosti. To se je posebno pokazalo na tistih posestvih, kjer so posameznim brigadam, skupinam in posameznikom že vnaprej določili višino pridelka. Z dobro delovno organizacijo je doseglo državno posestvo »Proleter« v Čoki lani lepe uspehe. Od vsake ovce so pridobili povprečno 4.8 kg volne namesto 2.75 do 3.50 kg, kolikor je bila norma prej. Nekatere ovce so dale celo do 6 kg volne. Od 100 ovac je dobila brigada 120 jagnjet, izmed katerih so jih vzredili 99 odstotkov.

Osem dni po uvedbi brigadnoskupinskega delovnega sistema na državnem posestvu v Vukovarju so začeli člani brigad dobivati od 90—100 krav po 50 litrov mleka dnevno več kakor prej. Na državnem posestvu v Kosaniču je pridobila brigada Jošipa Benčika povprečno 14 litrov mleka od ene krave, medtem ko so dobile druge brigade po 8 ali 9 litrov. Z boljšim krmljenjem krav pa je bilo mogoče dobiti tudi 17 do 19 litrov mleka dnevno, medtem ko je znašala molznost pred uvedbo brigadnega sistema samo 6—7 litrov.

Na državnem posestvu v Somboru, kjer so uvedli brigadoskupinski sistem že v začetku letošnjega leta, so dosegli v prvih dveh mesecih lepe uspehe. Pri reji telet je dosegla brigada za 10% večjo težo kakor je določala norma.

Francoska vlada onemogoča tujim delegatom

sodelovanje na svetovnem kongresu pristašev miru v Parizu

Pariz, 17. aprila. (Tanjug) Predsedstvo pripravljalnega komiteja Svetovnega kongresa pristašev miru je sklicalo v zvezi z odločitvijo francoske vlade, da se število izdanih vizumov za tuje delegate zmanjša na 8, tiskovno konferenco, katere so se v imenu predsedstva komiteja udeležili Boulier, generalni sekretar Zveze književnikov ZSSR Fadejev, bivši italijanski veleposlanik v Varšavi Donini in francoski književnik Louis Aragon.

Boulier je poudaril, da prevzema francosko ministrstvo za zunanje zadeve zaradi tega omejevanja vizumov vso odgovornost pred vsem miroljubnim človeštvom. Boulier je navedel primer kitajske delegacije, ki mora po 9000 km dolgi poti čakati pred vrati Francije na dovoljenje francoske vlade. Če bo izdanih kitajski delegaciji samo 8 dovoljenj, kakor je odločila francoska vlada, se 32 kitajskih delegatov ne bo moglo udeležiti kongresa.

Generalni sekretar Zveze književnikov ZSSR Fadejev je poudaril, da pomeni ta ukrep francoske vlade znak slabosti, hkrati pa moč mednarodnega gibanja za mir. Na konferenci so poudarili, da bo prizadel ta ukrep francoske vlade delegacije iz Avstrije, Argentine, vzhodne cone Nemčije, Brazilije, Indonezije, Sovjetske zveze, Kitajske, Poljske, Češkoslovaške, Jugoslavije (zahtevala 30, dobila 8), Romunije, Madžarske, Bolgarije in druge.

Češkoslovaško zunanje ministrstvo je izročilo 17. t. m francoskemu veleposlaništvu v Pragi protestno noto, ker je bilo izdanih samo 8, namesto 79 vizumov za češkoslovaške delegate, ki so hoteli oditi na kongres miru.

Italijanska delegacija za mirovni kongres

Pariz 17. aprila. (Tanjug.) Skupina italijanskih delegatov za kongres pristašev miru, ki ji načeluje socialistični prvak Pietro Nenni, je odpotovala včeraj iz Rima v Pariz. V pripravah za kongres miru je bilo v Italiji 3000 zborovanj in konferenc za mir, na katerih je nad 8 milijonov Italijanov izbralo delegate, ki se bodo udeležili kongresa.

Kitajsko ljudstvo hitro obnavlja gospodarstvo v osvobojenih pokrajinah

Peking, 17. aprila (Tanjug) Z osvoboditvijo skoraj vseh mest na ozemlju severno od reke Jangce so dobile kitajske ljudske oblasti, delavski razred in Komunistična partija nalogo, da ustvarijo iz mest središča vsega političnega, gospodarskega in kulturnega življenja v državi.

Z ustvaritvijo novih odnosov v podjetjih je bila ustvarjena podlaga za razvoj najširše pobude delavcev, za pravilno zaposlitev strokovnjakov in kvalificirane delovne sile sploh, za zmanjšanje proizvodnih stroškov in razvijanje varčevanja ter udarništva, novatorstva in izumiteljstva. Socialistično tekmovanje je zajelo vsa podjetja in omogočilo, da so delavci dosegli velike uspehe. Delavci neke tovarne v Harbinu so pozvali drugo podjetja v tej oblasti k tekmovanju zato, da bi štirimesečni proizvodni načrt izpolnili v treh mesecih. Temu pozivu so se odzvala vsa tekstilna, rudarska in električna podjetja. Tako so ta podjetja izpolnila proizvodni načrt mesec dni pred rokom.

Po osvoboditvi se je bistveno spremenil položaj delavskega razreda. Tisoči delavcev so postali tovarniški direktorji in voditelji v gospodarstvu in državnem aparatu. Svobodni sindikati, ki so bili prej prepovedani, delujejo sedaj neovirano. Število organiziranih delavcev stalno narašča. V Harbinu in drugih mestih vodijo sindikati bolnišnice, šole, klube in zadruge.

Zakon o delavskem zavarovanju, ki je začel veljati 1. aprila, določa zavarovanje delavcev in delavk za primer bolezni, nesreče, poroda in smrti. Prav tako priznava zakon delavcem in delavkam pokojnino za primer nesposobnosti za delo in starost. Zavarovalne prispevke plačujejo po določilih zakona podjetja, pri upravi zavarovalnih fondov pa sodelujejo delavci.

Obnova in nadaljnji razvoj industrije, njena preskrba s surovinami ter razdeljevanje industrijskih izdelkov med potrošnike bi bili nemogoči brez vzporedne obnove in razvoja prometa. Tudi na tem področju so dosegli velike uspehe. S podporo ljudstva in sodelovanjem velikega števila prostovoljnih delovnih brigad so doslej izročili prometu v osvobojenih krajih Kitajske 13.700 km porušenih in poškodovanih železniških prog. Od tega je 3000 km železnic južno od kitajskega zida. Nadaljnjih 6000 km železniških prog še popravljajo. Navdušenje in tekmovanje železniških delavcev ter prostovoljnih brigad sta prispevala, da se je delovni učinek vsake brigade za popravilo prog povečal od 100 m na 4300 m popravljene proge dnevno. To je hkrati poroštvo, da bo sklep vlade, da je treba vse proge popraviti do konca leta 1949, tudi uresničen.

Hkrati z železnicami obnavljajo tudi cestni promet. Samo v severni Kitajski so popravili 16.000 km cest, med njimi tudi avtomobilsko cesto, ki veže zaliv Pohaj ob Rumenem morju s planinskimi predeli pokrajine Šensi. Pri obnovi prometa v splošnem je imela veliko vlogo zveza med delavci in kmeti. Na porušenem delu proge Tiencin—Cinan je pomagalo delavcem 60.000 kmetov.

Tako hitra obnova in napredek industrije ter prometa sta bila mogoča predvsem zaradi pravilne politike KP Kitajske in široke podpore, ki jo Partija uživa med delovnimi množicami. Taka politika Partije, ki je še nadalje razvita v nedavnih sklepih II. plenuma Centralnega komiteja Komunistične partije Kitajske, je poroštvo za nadaljnje uspehe kitajskega ljudstva pri obnovi in razvoju države.

Kuomintangova letala bombardirajo osvobojena mesta

Peking, 17. aprila Agencija Nova Kitajska poroča: Medtem ko se delegacija nankinške Kuomintangove vlade razgovarja v Pekingu o miru, pa napada Kuomintangovo letalstvo osvobojene oblasti in mesta.

Tako so 11. t. m neko kuomintangovo letalo znamke »P-51« in dve letali »Mosquito« kanadske proizvodnje bombardirala in obstreljevala s strojnicami Hopej, prestolnico Anhveja. Ubitih in ranjenih je bilo več prebivalcev, porušenih pa nad 140 civilnih stanovanjskih poslopij. Kuomintangova letala so obstreljevala s strojnicami tudi mesto Hsučov, pri čemer je bilo ubitih veliko število civilistov.

IZ MARSHALLIZIRANE EVROPE

Tarifna vojna med angleškimi in nizozemskimi paroplovnimi družbami

LONDON. — 17. aprila. (Tanjug). Tarifna vojna med angleškimi in nizozemskimi paroplovnimi družbami se je, kakor piše »Financial Times«, nadaljevala tudi v marcu in v začetku aprila. Borba se je že tako zaostrila, da so pričeli posamezni gospodarski strokovnjaki opozarjati sprte lastnike ladij, da jih bo njihova borba za monopol na tržišču finančno izčrpala. Opazovalce zanima predvsem, piše »Financial Times«, kakko dolgo bodo lahko vzdržali konkurenci tako samomorilno borbo.

Nizozemski lastniki ladij so odgovorili, da jim »ni znano, čigave možnje so bolj polne«. Posebno zaskrbljenost pa je povzročila med angleškimi lastniki ladij nedavna odločitev njihovih nizozemskih konkurentov, da bodo prenesli tarifno vojno v sovražni tabor. Vse interesentom za trgovino z Indijo in Pakistanom, ki živijo po večini prav v sami Britaniji, so sporočili, da bodo prevažalo nizozemske ladje blago v Indijo po zničanih cenah tudi iz Britanije in Skandinavije.

Britanske paroplovne družbe so odgovorile z več ali manj odkritimi grožnjami sankcij proti vsem, ki bi hoteli izkoristiti znižane tarife nizozemskih družb. Britanski lastniki ladij so objavili listo 11 paroplovnih družb, po katerih je mogoče pošiljati blago v Indijo. To pomeni, da smatrajo pošiljanje blaga po drugih družbah kot podpiranje nizozemskih konkurentov.

Ta tarifna vojna pa je poleg tega pokazala, da se tekmovanje med britanskimi in drugimi lastniki ladij ne pojavija samo v prometu med Indijo in Evropo, ampak tudi na drugih linijah, ki vodijo v Zapadno Evropo. Nizozemske in druge pomorske družbe so zaskrbljene zaradi prizadevanja britanskih lastnikov ladij, ki si hočejo zagotoviti večji del prevoza na teh linijah.

Volivna zmaga francoske Generalne konfederacije dela

Pariz, 17. aprila. Tass poroča, da je doživela francoska Generalna konfederacija pri volitvah v rudarskih področjih Francije veliko zmago. Od 34.444 volivcev je glasovalo za kandidate Generalne konfederacije 26.581 ali 71%, za kandidate razbijaške sindikalne organizacije pa 6775 ali 11,8%. Ostali glasovi so odpadli na manjše sindikalne organizacije. Francoski napredni tisk piše, da pomenijo izidi teh volitev še en dokaz zaupanja, ki ga imajo francoske rudarske množice v Generalno konfederacijo dela.

Porast članstva italijanske generalne konfederacije dela

Rim 17. aprila. (Tanjug.) Italijanska generalna konfederacija dela je objavila danes podatke, iz katerih je razvidno nagio naraščanje članstva konfederacije. Samo v prvih 15 dneh meseca aprila je vstopilo v Generalno konfederacijo dela nad 280.000 delavcev. Skupno število članov je naraslo na 4,250.000. — Poskusi demokrščanskih in saragatovskih sindikalnih funkcionarjev, da bi razbili konfederacijo, so — kot je videti — brez uspeha.

Trgovinska pogodba med Madžarsko in Indijo

Budimpešta, 17. aprila (Tanjug). — Po poročilu lista »Magyar Nemzet« je bila v Delhiju podpisana enoletna trgovinska pogodba med Indijo in Madžarsko. Madžarska bo izvažala v Indijo parne stroje, Dieselove motorje in stroje za težko industrijo, uvažala pa bo bombaž, olje in kolonialno blago.

Omejitev porabe električnega toka v Italiji

Rim, 17. aprila (Tanjug). Italijanska vlada je izdala odločbo o nadaljnji omejitvi porabe električnega toka. Od 18. aprila dalje bo v vsej Italiji popolnoma ustavljen tok vsak drugi dan po 13 ur dnevno. V Rimu bo zmanjšana poraba električnega toka na 20 odstotkov, v drugih mestih pa na 10 odstotkov v primeri z lansko porabo. Prepovedano je električno ogrevanje prostorov, kinematografi in gledališča pa bodo morala 3 mesece prej nehati s predstavami. Industrijska podjetja smejo porabiti toka samo 50 odstotkov v primeri z lanskim letom.

Vlada utemeljuje nadaljnjo omejitev porabe električnega toka z »nepričakovano sušo«, demokratični tisk pa piše, da je omejitev posledica pogodbe, ki so jo sklenile zasebne italijanske električne centrale s Švico, da bodo dajale švicarskim podjetjem 500 milijonov kw ur električne energije.

Oprostitev fašističnega vojnega zločinca

Rim, 17. aprila (Tanjug). Kasacijsko sodišče v Viterbu je po razpravi, ki je trajala samo 18 minut, oprostilo znanega fašističnega vojnega zločinca Frana Polianija, ki je kot predsednik fašističnega vojaškega sodišča v času Mussolinijeve »socialne republike« obsodil na smrt mnogo italijanskih partizanov. S tem je razveljavljena razsodba prvostopnega sodišča, s katero je bil Poliani pred 2 leti obsojen na dosmrtno robijo. Kasacijsko sodišče je pri oprostitvi tega vojnega zločinca »upoštevalo njegovo junaštvo in odlikovanja, ki jih je dobil med vojno« kot oficir Mussolinijevega korpusa na vzhodni fronti.

Velik miting za mir v Beogradu

Beograd, 17. aprila

Včeraj je bil v dvorani Kolarčeve Ljudske univerze v Beogradu velik miting, ki ga je organiziral pokrajinski komite pristašev miru Jugoslavije. Mitinga so se udeležili: predstavniki Zveze sindikatov, Zveze vojnih vojaških invalidov, Zveze borcev narodnoosvobodilne vojne, predstavniki književnikov in kulturnih delavcev, Ljudske mladine, Društva novinarjev, Jugoslovanskega Rdečega križa, Zadružne zveze in Antifašistične fronte žena. Miting je začel Ivo Andrić, predsednik Društva književnikov Jugoslavije, nato pa je govoril glavni urednik »Politike« Branko Drašković.

V svojem referatu je tov. Drašković med drugim poudaril, da pomeni današnja akcija za obrambo miru, ki jo vodijo po vsem svetu, splošno mobilizacijo za neprestano borbo proti podpihovalcem nove vojne. Po krivdi kapitalističnih krogov zaveznikov — ZDA in Velike Britanije — so se upi miroljubnega človeštva, da bo po vojni uresničen trden mir ter vzpostavljeno mednarodno politično in ekonomsko sodelovanje, hitro izjalovili. Med tem ko vidi demokratični tabor svojo glavno nalogo v tem, da zagotovi človeštvu trden in pravičen mir in da zaščiti neodvisnost velikih in malih narodov, vodi imperialistični tabor politiko za vzpostavitev gospodstva ameriškega imperializma in zatiranje demokracije v svetu.

To je privedlo do resne krize sistema mednarodnega sodelovanja, ki je posebljeno v Organizaciji združenih narodov in temelji na načelih, ki so formulirana v Ustanovni listini OZN. Toda imperialistični podpihovalci nove vojne brezobzirno kršijo vsa načela Ustanovne listine in izpodkopavajo temelje OZN. Navzlic takim manevrom pa so ostali Združeni narodi še nadalje organizacija, katere obstoj lahko resno ovira mračne načrte vojnih hujskačev. Zato se mora gibanje za mir, ki je gibanje najširših naprednih sil v svetu, predvsem boriti za izvajanje načel Ustanovne listine OZN. S tem bodo sile miru najbolje pokazale, da je postal odnos posameznih držav do povojne ureditve mednarodnih odnosov merilo njihove demokratičnosti. Da bi napredno človeštvo ne prelivalo krvi za kapitalistične interese, je mednarodni odbor, ki je bil ustanovljen na Svetovnem kongresu intelektualcev za mir, skupaj s Svetovno federacijo demokratičnih žena sklenil, da bo od 20. do 25. aprila v Parizu Svetovni kongres za mir, ki se ga bodo udeležili tudi delegati iz naše države.

Nato je tov. Branko Drašković podčrtal, da gradijo naši narodi z občudovanja vrednim poletom socializem v svoji državi in da trdno vztrajajo na protiimperialističnih pozicijah, na pozicijah državnega in partijskega vodstva s tov. Titom na čelu. Pravilnost te poti, po kateri hodi tovariš Tito in to vodstvo, utrjujejo vsakdanje zmage pri delu. Čeprav »kritiki« našega vodstva tega nočejo spoznati, jih bodo o tem prepričala naša dejanja. Na ta način bodo hote ali nehote spoznali škodljivost in nenačelnost svoje tako imenovane kritike.

Glede resolucije Informbiroja je referent dejal, da so se demokratične države s svojo gonjo proti Jugoslaviji postavile ramo ob rami z imperialistično propagando v oviranju naših ustvarjalnih sil. S tem so prizadejali resno škodo mednarodnemu demokratičnemu sodelovanju, od katerega je v veliki meri odvisna uresničitev interesov mednarodnega revolucionarnega delavskega gibanja. Ne glede na vse to bodo naši narodi ostali zvesti silam miru in demokracije, zlasti enotni fronti socialističnih in ljudskodemokratičnih držav.

Nato so na mitingu govorili: v imenu Zveze sindikatov Miša Pavičević, v imenu Zveze vojnih vojaških invalidov Boža Pavlović, v imenu Zveze borcev Ratisav Nedeljković, v imenu književnikov in kulturnih delavcev Milan Bogdanović, v imenu Ljudske mladine Jugoslavije Radenko Brocić, v imenu AFŽ Vanda Novosel, v imenu Zveze društva novinarjev Jugoslavije Dušan Timotijević, v imenu Jugoslovanskega Rdečega križa Krista Djordjević in v imenu Glavne zadružne zveze Anta Gojanić.

Z mitinga so poslali brzojavko Svetovnemu kongresu pristašev miru v Parizu.

OBVESTILO SEKRETARIATA IZVRŠNEGA ODBORA LJUDSKE FRONTE JUGOSLAVIJE

Ministrstvo za delo FLRJ je izdalo navodilo o plačevanju članov štabov posebnih delovnih brigad Ljudske fronte Jugoslavije. Glede na to navodilo bodo v posebnih delovnih brigadah Ljudske fronte, ki štejejo do 160 brigadirjev, plačani: komandant brigade, njegov namestnik in evidentičar. V brigadah z nad 100 brigadirji pa bodo plačani: komandant brigade, njegov namestnik, evidentičar in politični vodja.

Omenjeni člani štabov brigad ne bodo plačani po uredbi o plačevanju delavcev, po kateri se plačujejo delavci-udeleženci brigad, temveč bodo prejemali honorar. Višina honorarja bo morala ustrezati višini plače, ki jo imajo uslužbenci s približno istimi ali podobnimi dolžnostmi.

(Tanjug)

Z VSEGA SVETA

VASHINGTON. — Zunanji minister ZDA Acheson in poslanik Haitija v ZDA Starr sta podpisala sporazum, po katerem bodo imele ZDA za štiri leta na Haitiju misijo svetovalcev, sestavljeno iz mornariških oficirjev in vojakov. Misija bo dajala nasvete haitski armadi. Sporazum je podoben sporazumom, ki so jih ZDA podpisale z drugimi republikami Latinske Amerike.

NEW YORK. — Tass poroča, da je sprejel kongres sindikatov pristaniških delavcev zapadne obale ZDA resolucijo, v kateri obsoja vodstvo in sekretarja Kongresa industrijskih organizacij Kerryja zaradi izstopa iz Svetovne sindikalne federacije. Napredni ameriški tisk omenja resolucijo Kongresa sindikata pristaniških delavcev in piše, da je ta resolucija dokaz, da so napredni sindikati, ki so včlanjeni v CIO, proti razbijaški odločitvi vodstva Kongresa industrijskih organizacij.

LONDON. — Tass poroča, da je britanski minister za finance Cripps razpravljal z desničarskimi skupinami britanskega kongresa Trade Unionov o proračunu za leto 1949. Kakor poroča »Daily Mail«, so voditelji Kongresa Trade Unionov sporočili Crippsu, da bo izgubil vpliv na člane sindikatov in da ne bo mogel preprečiti gibanja za povišanje mezd, če bo sedanji predlog proračuna sprejet. Voditelji Trade Unionov mislijo, da bo prišlo v tem primeru do velikih in splošnih stavk, ker določa proračun veliko zvišanje cen živilom.

LONDON. — Izvršni odbor sindikatov rudarskih delavcev Škotske protestira v sprejeti resoluciji proti povišanju cen življenjskih potrebščin in zahteva od vlade, naj vzpostavi subvencije za hrano v prejšnjem obsegu. Številne druge sindikalne organizacije so tudi izrazile svoje nezadovoljstvo zaradi novega poslabšanja življenjskih pogojev. Londonski napredni tisk piše, da so številne delegacije britanskega prebivalstva razen peticij, naslovljenih na laburistične ministre, protestirale tudi pri članih Spodnjega doma zaradi podražitve življenjskih stroškov.

LONDON. — Tass poroča, da je na konferenci gradbenih učencev, ki so včlanjeni v federaciji gradbenih delavcev, John Guss v imenu lige mladih komunistov izjavil, da je mogoče tolmačiti zmanjšanje programa za zgraditev stanovanj v Britaniji kot pripravo laburistične vlade za vojno, ter je pristavil, da bo to zmanjšanje gradbene dejavnosti povzročilo odpustitev 150.000 gradbenih delavcev. Tisoči družin gradbenih delavcev bi mogli dobiti svoje stanovanjske hiše, če bi se v ta namen potrošili milijoni funtov šterlingov, ki jih izdajajo sedaj za oboroževanje. »Velikanska večina ljudi«, je dejal Guss, »želi mir, mi hočemo graditi hiše, ne pa se vojskovati na Malaji, v Grčiji in proti Sovjetski zvezi!«

MONAKOVO. — Radio Lipsko poroča, da je šef oddelka za preskrbo ameriške vojaške uprave na Bavarskem izjavil, da primanjkuje za prehrano bavarskega prebivalstva do nove žetve 126.000 ton žita, nato pa je poudaril, da uvoz žita za prehrano prebivalstva sploh ne pride v poštev. Pristojnim nemškim oblastem je priporočil, da zmanjšajo obroke kruha v 30 bavarskih okrožjih.

Stane Semič — Daki:

Iz spominov na narodnega heroja I. Kavčiča-Nandeta

Ko je bil bataljon Toneta Tomšiča na sektorju Muljava—Ambrus, ga je obiskal tov. Luka — Leskošek Franc, takratni komandant Glavnega štaba Slovenije. Bataljon je pravkar prišel iz borbe na Polževem, utaboril se je v hosti pri Ambrusu in počival. Kuharji so namestili kuhinjo in pričeli kuhati. Takrat je bila Suha Krajina že osvobojena. Takoj po prihodu si je tovariš Luka ogledal bataljon, nato pa je sklical štab bataljona in nam povedal, da se bo iz tega bataljona formirala brigada, in sicer prva slovenska brigada, ki bo nosila ime Toneta Tomšiča. Povedal nam je tudi, da bo prišel k nam novi komisar brigade Kavčič Janez-Nande. Za pomočnika komisarja bo priša tovarišica Mica Slandrova, za komandanta pa tovariš Jerina. Za pomočnika komandanta sem bil določen jaz.

Ko se je štab organiziral, je bataljon takoj dobil novo nalogo in se premaknil proti Žužemberku, v pomoč Zapadnodolenjskemu odredu. V juniju so Italijani izpadli iz Novega mesta in prišli na Rog v Rdeči kamen. Naš bataljon je po nalogu Glavnega štaba takoj stopil v borbo s to italijansko kolono. Po dvodnevni borbi smo se umaknili na sektor Smuka in med tem časom prizadeli Italijanom ogromne izgube.

Od tedaj je ostal štab brigade neprestano pri bataljonu in organiziral na tem sektorju tudi drugi bataljon Tomšičeve brigade. Tako sta bila v kratkem času organizirana dva bataljona iz najboljših borcev raznih enot. Med tem časom, ko je bila brigada v zasedah v okolici Straže in Podturna, smo organizirali že tretji bataljon, nato pa je prišel novi komisar brigade tov. Kavčič-Nande. Iz brigade, kakor tudi iz štaba brigade Nandeta ni nihče poznal. On pa se je takoj po prihodu pričel zanimati za stanje brigade, za akcije, ki jih je brigada že izvršila, kakor tudi za to, katere akcije namerava izvršiti. Neprestano je bil po bataljonih in pri borcih ter ustvarjal borbeno razpoloženje. Kadar je bila brigada v težkem položaju, je bil zelo resen in strog. Ko pa je brigada počivala, je bil s svojim smehom med borci in se z njimi pogovarjal. Tako je postal med borci kmalu poznan in priljubljen.

Med tem časom se je pričela italijanska ofenziva na Rog. Brigada se je premikala proti Gorjancem. Nande je spoznal težko situacijo že v začetku italijanske obkolitve Roga. Zahteval je, da se brigada zaustavi in nekoliko odpočije, nato pa prične z akcijami proti italijanskim silam. Brigada se je zaustavila v Gorjancih, kamor je prispel še Dolenjski odred, ki je bil brigadi dodeljen. Časa je bilo zelo malo. Nande je v brigadi neprestano razvijal politično delo, bil med borci, jim pojasnjeval, da bo brigada lahko naletela na težkoče, ki pa jih bomo prenašali skupno in stopili v uporno borbo z nadmočnimi italijanskimi silami.

Takrat smo tudi dobili nalogo, da napademo italijanske sile, ki so pritiskale na Rog. Štab brigade si ni bil na jasnem, ali naj bi napadel direktno na Italijane na Rogu, ali bi pričel napadati postojanke okrog Novega mesta. Nande je vztrajal na tem, da brigada izvrši napad na italijansko postojanko Ratež. Borci, ki so bili preizkušeni v številnih borbah, so bili po njegovi zaslugi tudi politično dobro pripravljeni.

Brigada je odšla v napad okrepljena z Dolenjskim odredom, ki se ji je priključil med ofenzivo. Nekateri bataljoni so se pomikali prepočasi, pa je tudi tu Nande posegel vmes in napako hitro popravil. Bombaši so uspeli prodreti čez bodečo žico, do samih bunkerjev in so že opazovali početje Italijanov v sami postojanki. Nande je dal takoj povelje, naj bataljoni prično z energičnim napadom z bombami in naj borci skačejo čez žične ovire za bombaši. Drugi bataljon Tomšičeve brigade je prišel čez žično ograjo na najbolj nevarnem in najtežjem mestu. Bombaši pa so pričeli z močnim napadom na same bunkerje. Italijani so z močnim mitraljeskim ognjem uspeli zaustaviti napredovanje. Takrat se je dvignil Nande. Stekel je do žice, kjer je ležal prvi bataljon. Stal je pred bataljonom navzlic hudemu mitraljeskemu ognju, toda čez žico niso mogli. Navdušen je bil nad lepim potekom borbe in mi je med smehom odgovoril na vprašanje, kako potekajo borbe: »Lepo, samo tega bataljona ne moremo spraviti čez žico, ker nimamo za to potrebnih priprav. Preveč visoka in široka je. Veš kaj. Pojdi ti čez žico, če ne moreš, ti bom pa jaz pomagal. Ti si majhen, te bom kar vrgel čez žico.«

Komandant bataljona je nato žico preplezal, Nande pa mu je takoj zakričal: »Stoj ti tam na drugi strani žice, jaz ti bom pa na tej strani pomagal.« Tako je Nande pomagal borcem, da so lahko prišli čez žico, tik bunkerjev. Čez žico sta spravila vod, ki je že zavzel položaje. V neposredni bližini je bil kozolec, ob njem pa italijanski bunker. Italijani so opazili, da se je bataljon prebil čez žico, in so začeli z močnim ognjem. Prvi je bil ranjen v roko Nande. To pa ni nič čudnega. Ves čas je stal pred bunkerjem, dajal borcem povelja, jih učil, kje in kako naj se plazijo, in jim kazal, kje bodo lahko dajali največjo pomoč bombašem. Ko je bil ranjen, je samo zaklel: »Prokleta balast italijanska, dobil sem jo v roko.« Iz borbe ni hotel, čeprav mu je kri kar curljala iz roke. Takrat sem bil ranjen tudi sam in so naju po končani borbi tako skupaj odpeljali v bolnico.

Borba za Ratež je trajala do treh zjutraj. Postojanke nismo mogli popolnoma likvidirati zaradi tega, ker so se Italijani dobro znašli in ker jim je prehitro prišla pomoč iz Novega mesta s tanki in pehoto. Akcija je imela namen, odtegniti italijanske sile od Roga. V tem je delno uspela, ni pa povsem zato, ker nismo postojanke popolnoma likvidirali.

Ležala sva v ambulanti pri Pleterjih. Nande je stalno godrnjal: »Zakaj ležimo tu, ko je šla brigada v borbo.« Ambulanta je bila dobro zastražena in straža je morala paziti tudi nanj, ker je že nekajkrat skušal uiti iz bolnice in se vrniti v brigado. Tretji dan našega bivanja v bolnici so pričeli pritiskati Italijani proti Pleterjem. Umakniti smo se morali v hosto. Nande ni imel miru. Zgrabil je svoj samokres z levo roko, ki mu je ostala zdrava, in se z vso silo pritolkel do zaščitne čete. Organiziral je vso stražo okoli ambulante in jo pripravil za borbo. Tako je bil zopet srečen, ker je bil lahko na položaju.

Proti večeru so se Italijani umaknili nazaj v Št. Jernej, mi pa smo se vrnili v ambulanto. Življenje v ambulanti je bilo z njim zelo lepo. Hodil je od ranjenca do ranjenca, jim pripovedoval razne zanimivosti in jih zabaval, tako da nam ni smeha nikoli zmanjkalo. Ranjenci, ki so lahko hodili, pa so bili vedno okoli njega.

Pa štirinajstih dneh življenja v ambulanti smo se morali skupno z ambulanto Gubčeve brigade umakniti na Hrvatsko. Ustavili smo se v vasi Vrh v Žumberku in v Novem selu. V bližini je bila 13. proletarska brigada. Tudi tu Nandetu nekaj ni dalo miru. Pregledal je vse položaje okrog ambulante in se hotel sam prepričati, kako je ambulanta zavarovana. Tako je tudi dobil zvezo s 13. proletarsko brigado. Ko se je vrnil iz štaba 13. proletarske brigade, nam je razložil, kakšen je položaj v okolici. Pripovedoval je nekaj časa, da ni nikake nevarnosti, a na koncu je vedno dejal: »Ne verjamem. Zjutraj bom šel zopet v sektor, da bom videl, kako je s stvarjo.«

Tako je drugo jutro odšel zopet iz ambulante. Ko je prišel kakih 300 metrov daleč, so ambulanto nenadno napadli ustaši, ki so se priplazili iz Hrvatske na mejo pri Sv. Križu pri Kostanjevici. Pri tem napadu so ustaši poklali 8 težkih ranjencev in ujeli 5 laže ranjenih, ustrelili pa so bolničarko. Nande je takoj, ko je ugotovil, da je ambulanta napadena, stekel na položaj 13. brigade in borcem povedal, kaj se je zgodilo z ambulanto. Hitro se je z njimi vračal in jim sprotti pojasnjeval, kakšne so ustaške sile ter kakšen je položaj. Brigada je napadla ustaše. V tej borbi je pobila okoli 100 ustašev in zaplenila ves sanitetni material ter orožje, ki je bilo v ambulanti.

Nande je takrat izginil. Šele pozneje sem zvedel, da je iz 13. proletarske brigade z ranjeno roko odšel v Glavni štab Slovenije, nato pa v nove borbe.

Podjetja, ki dobro urejajo organizacijo dela

Temeljni pogoj za dviganje življenjske ravni delovnega ljudstva je pravilno in dosledno izvrševanje plana, dviganje storilnosti dela in s tem v zvezi jačanje delovne discipline, pravilno izvajanje tarifne politike itd, dosledno uresničevanje naše nove delovne zakonodaje, ki temelji na socialističnih principih — vsakemu po njegovem delu.

To velja zlasti še za vodstva naših podjetij, delavnic, gozdnih in kmetijskih gospodarstev — za vse uprave, kjer delajo naši delavci.

Izkušnje nam kažejo, da naši delovni ljudje, kjer vodstva podjetij in sindikalne organizacije razlagajo pomen in namen, pravilno razumejo ukrepe ljudske oblasti za zvišanje storilnosti in kvalitete dela — postavitev realnih tehničnih norm ter njihovo doseganje.

Tako ima obrat tekstilne tovarne MLO Celje na 78% delovnih mest postavljene tehnične norme, ki so realne. Produktivnost dela se je s tem in v primerjavi z letom 1948 dvignila za 20% in zato je v redu, če se je dvignil tudi plačilni fond. Nedvomno ima pri tem precejšnje zasluge komisija za delovne norme in sindikalna podružnica, ki je skupno z upravo in tehničnim vodstvom pravilno razvrstila dela v plačilne skupine, upoštevajoč pri tem kvalifikacijo, ki jo zahteva delovno mesto. Ker se v obratu lahko normira 90% vseh del, bo nadaljnja skrb vodstva in delavcev, da ugotovi in postavi še na ostala delovna mesta najnaprednejše norme — tehnične norme.

Podobno je tudi v tovarni barvil »AERO« v Celju, kjer izdelujejo pisalne trakove, indigo papir, matrice za razmnoževanje itd.

Čeprav je plan proizvodnje povečan za 53% glede na leto 1939 — poleg tega pa izdelujejo predmete, ki jih takrat niso, na primer: pisalne trakove — dosedajo delavci, kljub tesnim prostorom, zavidljive uspehe.

V podjetju dela 90% delavstva po normah, ki so izkustvene in tehnične. Navzlic temu, da bodo postavili tehnične norme na vsa delovna mesta šele do konca junija, se je produktivnost dela dvignila za 19%, plačilni fond pa se je v primerjavi z oktobrom 1948 celo nekoliko znižal. To se pravi: delovni kolektiv pravilno izkorišča svoje notranje rezerve ter uspešno znižuje polno lastno ceno, kot važen pogoj za dvig kupne moči naših ljudi.

Tudi v tovarni jedilnega in tehničnega olja v Ljubljani so prav dobro uvedli tehnične norme. S tem so izboljšali kvaliteto tehničnega in jedilnega olja za 5%, pri ostalih za 2%, ter dvignili storilnost za 1 do 2%. Potrebno je, da uvedejo norme na vsa delovna mesta ter za vse stroke, kjer jih še niso.

Nasprotno pa nekatera vodstva, uprave, gradbišča itd. še vedno ne upoštevajo naše delovne zakonodaje, ustvarjajoč s tem občutno dviganje plačilnega fonda in kršenje socialistične metode nagrajevanja — plača po delu in učinku.

Tako je izvršena na kmetijskem gospodarstvu Bokalce razporeditev delavcev za dve ali več skupin previsoka, kar je dvignilo plačilni fond v zadnjem letu za 50%. Na posestvu nimajo uvedenih norm za nobeno delovno mesto, zato pa je tudi storilnost izredno nizka. Tudi v upravi Mengeš so delavci previsoko razporejeni, na nekaterih mestih celo višje kot v Bokalcah; normirano delo pa so uvedli le za prevozna dela in še to nerealno. Enako je pri upravi Logatec, kjer se je plačilni fond dvignil za 50%, medtem ko se storilnost ni dvignila.

Državna podjetja in ustanove morajo imeti delovni red

Nedavno je izšla uredba zvezne vlade o disciplinski in materialni odgovornosti delavcev v državnih podjetjih, uradih in ustanovah. Na podlagi te uredbe je zdaj zvezni minister za delo izdal v sporazumu s CO Zveze sindikatov Jugoslavije splošno navodilo za predpisovanje delovnega reda, ki obsega podrobne predpise za ureditev delovnega razmerja ter nudi podlago za določanje disciplinske odgovornosti.

Kakor je poudarjeno v navodilih, ima delovni red namen omogočiti utrditve delovne discipline, pravilno organizacijo dela, racionalno izkoriščanje delovnega časa in povečanje storilnosti. Določeno je, da mora delovni red imeti vsako državno podjetje, urad in ustanova, ki zaposluje delavce in gospodarske učence. V posebno velikih podjetjih pa morejo za vsako panogo predpisati poseben delovni red.

Delovni red podjetja predpiše direktor, urada ali ustanove pa starešina. Zaslišati je treba pristojno sindikalno organizacijo tako da sindikat sodeluje pri določanju delovnega reda posredno.

Navodila določajo načela za sestavo delovnega reda. Prav je, da se sindikalne organizacije — ne le uprave podjetij — dobro seznanijo s temi načeli. Delovni red mora vsebovati jasna in čim izčrpnejša navodila za splošne in posebne dolžnosti delavcev in uprave podjetja ali ustanove. Kršitve delovnega reda pomenijo disciplinske prekrške. V delovnem redu je treba našteti vse dolžnosti delavcev in disciplinske kazni, ki jih predpisuje uredba o disciplinski in materiali odgovornosti delavcev. Določene kazni je treba predpisati za neopravičene izostanke in zamujanje.

Delovni red vsebuje devet poglavij: uvodne določbe, ustanovitev in prenehanje delovnih razmerij; razporeditev delavcev; delovni čas in odmori; izplačevanje plač; tehnična in zdravstveno-tehnična zaščita pri delu; disciplinska odgovornost delavcev; materialna odgovornost delavcev in končne določbe.

V poglavju »Ustanovitev in prenehanje delovnih razmerij« mora biti med drugim določena obveznost delavcev, da ne morejo izstopiti iz službe, dokler odpovedi ne sprejme delodajalec ali dokler o tem ne odloči pristojna komisija za delovne spore. Poglavje mora vsebovati navodilo, da more delavec pred komisijo za delovne spore izpodbijati odpoved in komu je treba izročiti zahtevo za izpodbijanje odpovedi.

Poglavje »Izplačevanje plač« mora določiti dan, kdaj in kje se izplačujejo plače in predujmi. Delodajalec je dolžan dati delavcu ob vsakem izplačilu pismen obračun o vseh prejemkih in odtegljajih.

Poglavje »Disciplinska odgovornost delavcev« določa dolžnosti, ki so med drugim: delavci ne smejo izostajati z dela brez upravičenega vzroka in ne dela zamujati. Na primeren način in v določenem roku morajo sporočiti, ako ne morejo priti na delo in kako dolgo bodo izostali, vsak izostanek pa opravičiti. Z dela ne smejo odhajati pred koncem delovnega časa in ne zapuščati delovnega mesta brez dovoljenja pristojnega starešine. Dolžnost delavcev je tudi, da dosegajo predpisano kakovost pri delu, skrbno varujejo stroje, orodje in surovine po predpisih o tehnični in higienski delovni zaščiti itd. V delovnem redu morejo biti predpisane tudi dolžnosti delavcev po posebnih potrebah posameznih panog ali podjetij.

Poglavje »Materialna odgovornost delavcev« določa, da morajo delavci skrbno varovati premoženje podjetja ali ustanove in da je delavec odgovoren za materialno škodo.

Delovni red morajo podjetja, uradi in ustanove predpisati v 60 dneh od uveljavitve navodila, to se pravi, po 9. aprilu (do 8. junija).

Začeli smo izdelovati akvarelne barve

Lep uspeh prizadevanja za našo gospodarsko osamosvojitev pomeni novatorstvo Rada Jenka, direktorja tovarne barvil AERO v Celju. Novator je omogočil proizvodnjo akvarelnih barv. Tako je bila uvedena proizvodnja artikla, ki smo ga pred vojno izključno uvažali. Posebna zasluga novatorja je, da je po mnogih poizkusih ugotovil najprimernejšo sestavo veziva, najboljše organske in anorganske pigmente ter substrate za vsak posamezni barvni ton. Domače akvarelne barve so se izkazale popolnoma enakovredne najboljšim tujim izdelkom.

V tesni tovarni ne vidiš modernih strojev in naprav, vendar v njej izdelujejo kakovostne izdelke.

»Pri Braunsu, bivšem lastniku naše tovarne, sem delal že v predaprilski Jugoslaviji,« pripoveduje tovariš Jenko. »Imel sem 2 din na uro kot začetnik. Pozneje sem prevzel tehnično vodstvo pri izdelavi kopirnega papirja ‚Karbon' in ‚Indigo' ter pisalnih trakov. Vsa leta do osvoboditve smo le životarili. Omejevali smo se na izdelavo nekaterih predmetov, podcenjevali lastne sposobnosti in se tresli pred konkurenco ‚Pelikana', ki je imel monopol nad proizvodnjo vsega pisarniškega papirja in materiala. Bivšim lastnikom smo večkrat predlagali izboljšave in novosti. Odgovor je bil vedno enak, češ da bi kaj takega mogel narediti samo ‚Pelikan'.

Do osvoboditve so vse potrebne surovine uvažali, leta 1945. pa smo bili navezani le na domač material. Izdelovali smo pisalne trakove, lepilo za pnevmatike, prevleke za kovine, barve za blago in les, razbarvila in lepilo za papir. Zaradi velikega povpraševanja po nekaterih izdelkih smo pozneje preusmerili proizvodnjo na pisarniški kemični material in povečali proizvodnjo pisalnih trakov.

Poizkuse za izdelavo akvarelnih barv sem začel že pred poldrugim letom. Pri delu sem moral premagovati precejšne težave. Treba je bilo najti pravo sestavo veziv, zakaj barvni gumbi so bili pretrdi ali premehki. Ni bilo tudi primernih surovin in strojev. Končno sem uspel. Proizvodnja akvarelnih barv se je začela in lahko jih izdelamo dovolj za vso Jugoslavijo. Zdaj uvažamo le še nekaj barvil. Razvoj naše kemične industrije anorganskih barvil pa bo omogočil popolno osamosvojitev. Kakovost naših izdelkov je mnogo večja od madžarskih in italijanskih. Barvice so bolj topne in tudi barvni ton je lepši. Madžarska barvica velja 5 dinarjev, naša pa 1,5 din.«

Na vprašanje, kaj ima novator še v programu, je nadaljeval: »Zdaj delam poizkuse za izdelavo tušev in tempera barvic. Poizkusni izdelki so že dosegli kakovost blaga na trgu. Hočem pa izdelati boljše. Končal sem že tudi poizkuse za izdelavo črnil za nalivna peresa. V naši tovarni pa bi mogli izdelovati tudi matrice, kemični papir in pisalne trakove vseh barv, vendar zdaj še nimamo surovin.«

Končal je z besedami: »Pri vsem delu se zavedamo, da ne smemo povzročiti škode, ki bi nastala, če bi kakšna umetniška ali znanstvena ustvaritev čez nekaj časa obledela zaradi naših slabih izdelkov. Hkrati se moramo boriti za boljšo kakovost. Upoštevati je treba seveda zahteve našega trga ter ljudskih množic in se zanimati, kako kupci cenijo izdelke in kaj izdelujejo drugi.«

Novator je prejel za svoje delo pohvalo in nagrado.

OBVEZNA SEČNJA IN ODDAJA LESA IZ NEDRŽAVNIH GOZDOV

V letošnjem planskem letu je poseben poudarek na izpolnitvi plana gozdne proizvodnje in lesne industrije. Da bo mogoče plan pravočasno izpolniti, so potrebni tudi posebni zakonski ukrepi. Nedavno je izšla uredba o mobilizaciji živine za prevoz lesa iz gozdov, zdaj je pa vlada LR Slovenije izdala na predlog ministra za gozdarstvo in lesno industrijo »uredbo o obvezni sečnji in oddaji lesa ter postranskih gozdnih proizvodov iz nedržavnih gozdov«. Namen te uredbe je, kakor je rečeno v prvem členu, »da se zagotovi izpolnitev plana sečnje in oddaje lesa ter postranskih proizvodov iz nedržavnih gozdov«. Zato bodo zadruge in državna odkupna podjetja odkupovala od gozdnih posestnikov obdelovalnih zadrug in enotnih kmetijskih zadrug, ki imajo gozdove, les in postranske gozdne proizvode po določenih cenah.

Letošnji plan za sečnjo in oddajo lesa ter drugih gozdnih proizvodov iz nedržavnega sektorja določi minister za gozdarstvo in lesno industrijo v sporazumu s predsednikom republiške planske komisije. Plan razdele na posamezne okrajne ljudske odbore. Na podlagi tega plana izdajo okrajni izvršni odbori plane za področja krajevnih ljudskih odborov.

Krajevni ljudski odbor ugotovi v okviru krajevnega plana količino, vrsto in kakovost lesa ter gozdnih proizvodov, ki bi jih posamezna gospodarstva mogla oddati. Krajevni odbor pozove posamezna gospodarstva, naj sklenejo pogodbo s kmetijsko zadrugo ali državnim odkupnim podjetjem. Če bi gospodarstva ne sklenila pogodbe, jim mora krajevni ljudski odbor predpisati obvezno oddajo.

Gospodarstva izpod 5 ha skupne površine, ki imajo nad 2 ha gozda, so dolžna oddajati les in postranske gozdne proizvode. Če ima gospodarstvo zalogo lesa, ki ga je iz gozdno-gospodarskih razlogov treba posekati, more krajevni ljudski odbor predpisati večje količine obvezne oddaje, kakor določa posebej uredba.

Predpisane so naslednje količine lesa v obvezni oddaji na leto: gospodarstvo, ki ima skupno površino 5 do 10 ha ter od tega nad 2 do 5 ha gozda, mora oddati 2 do 4% zaloge lesa; gospodarstvo s skupno površino nad 10 ha in gozdno površino nad 5 ha, mora oddati 3 do 8% zaloge lesa.

Pri določanju obvezne oddaje pa mora krajevni ljudski odbor upoštevati razen zaloge v gozdu tudi prirast na hektar, gospodarsko moč in potrebe gospodarstva, dosedanje dajatve, zlasti pa načela racionalnega gozdnega gospodarstva. Krajevni ljudski odbor sme predpisati tudi manjšo obvezno oddajo, če to terjajo gozdno-gospodarski razlogi, vendar se mora o tem sporazumeti z okrajnim poverjeništvom za gozdarstvo. Krajevni ljudski odbor mora z odločbo določiti rok in kraj oddaje predpisanih količin in sortimentov.

Gospodarstvo mora samo posekati, pripraviti in spraviti les ter postranske gozdne proizvode na določen kraj. Če pa tega ne more samo storiti, organizira krajevni ljudski odbor posek in oddajo v celoti ali deloma v breme prizadetega gospodarstva.

Za prekrške, ki niso sodno kaznivi, so določene denarne kazni do 50.000 din ali poboljševalno delo do pet mesecev. Denarna kazen 20.000 din je pa predpisana za uradnike, ki ne storijo svojih dolžnosti, če že njihova dejanja niso kazniva po zakonu o kaznivih dejanjih zoper uradno dolžnost.

Zakaj gozdno gospodarstvo na Bledu ni izpolnilo četrtletnega plana

V državnih gozdovih blejskega gozdnega gospodarstva je ostalo mnogo posekanega lesa še od lani. Zato so morali posvetiti največ pozornosti izvozu tega lesa, ki bi se sicer začel kvariti.

Toda kljub vsemu prizadevanju se jim je posrečilo izvoziti le dobro polovico lesa, ki ga je ostalo v gozdovih nad 50.000 plm. Največja težava z izvozom je bila, ker ni bilo snega. Zdaj je še čas za izvoz in ob boljši organizaciji ter večjih naporih bi bilo mogoče doseči primerne uspehe. Mobilizirati bi pa bilo treba voznike po predpisih nove uredbe. Doslej ni polovico voznikov upoštevalo zakonskih predpisov. Kršiteljev uredbe še ni kaznoval noben krajevni ljudski odbor.

Večino delavcev so zaposlili pri izvažanju lesa. Gozdno gospodarstvo je šele ob koncu februarja dobilo plan za delovno silo, tako da so se razmere popravile marca. Tedaj pa niso mogli več popraviti, kar so zamudili. Zato so četrtletni plan sečnje izpolnili le za 88%. Plan za spravilo lesa do avtomobilskih cest in žičnic so izpolnili za 91%.

Po žičnicah spuščajo nad tretjino lesa. Zato pa bi bilo treba posvečati tudi večjo skrb vzdrževanju žičnic. Ker so se žičnice večkrat pokvarile, so zaradi tega izgubili 20% delovnih dni ali prevozili 4000 plm manj lesa.

Tudi zadružni in privatni sektor sta zelo slabo izpolnila svojo proizvodno nalogo. Četrtletni plan sečnje sta izpolnila samo za 24%. V posameznih krajevnih ljudskih odborih niso dovolj resno gledali na svoje naloge. Najslabše je opravil svoje delo lesni odsek kmetijske zadruge na Jesenicah, ki je sklepal pogodbe s kmeti, ne da bi določil rok, do kdaj je treba oddati les. Najboljše zadruge so v Mojstrani, Kranjski gori in Begunjah.

Zelo se čuti, da ni bilo pravega političnega dela med gozdnimi delavci na državnem in zadružnem sektorju. Ob koncu aprila bo teden gozdarstva. Frontne organizacije so prevzele v svoj program tudi pomoč v gozdarstvu, na kar se morajo dobro pripraviti že zdaj.

KAKO SO USPELI IZOBRAŽEVALNI TEČAJI V PTUJSKEM OKRAJU

Kljub poznim pripravam je bilo v ptujskem okraju vendar organizirano 19 izobraževalnih tečajev. Toda od teh so trije že v samem začetku dela zaradi raznih slabosti vodstev obstali. Zelo dobro so uspevali izobraževalni tečaji na Bregu, Gorišnici, Humu, Polenšaku, Središču in Hajdini, kjer so vodstva tečajev skupno z množičnimi organizacijami znala dobro pripraviti delo tečajev. Kljub pomanjkanju dobrega kmetijskega in zadružnega strokovnega kadra so se pridno poslužili vseh trenutno razpoložljivih sredstev, da bi na čim uspešnejši in čim poljudnejši način posredovali našim ljudem na vasi osnovno splošno in deloma strokovno znanje. V Gorišnici so na primer predavatelji pripravili zelo živa in zanimiva predavanja, s čimer so pritegnili tudi mladino iz Zamušan in Muretinc. Dobre oblike in načina dela se je poslužil tudi predavateljski kolektiv na Humu, ki je v okviru tečaja organiziral bralne vaje, poleg tega pa pri tečajnikih vzbudil zanimanje za dramatsko delo; učili so se igro »Mostovi«. Občutno pomanjkanje potrebnega kadra za strokovna kmetijska predavanja je bilo v Polenšaku. Vendar pa je prosvetni sindikat na šoli znal premostiti tudi te precej neprijetne težave. Učitelji so se lotili gradiva v »Kmečkem glasu«, odkoder so črpali osnovno snov za predavanja in tudi sami predavali. V Središču je tečajni kolektiv napravil 2 ekskurziji v obdelovalno zadrugo ter na ta način uspešno poživil predmet zadružništva. Na taki osnovi bi morala temeljiti tudi ostala predavanja, tako v tem kot v ostalih tečajih, kjer so se manj poslužili teh živih oblik podajanja snovi. Nekaj izkušenj takih oblik dela nam lahko nudi tečaj v Hajdini, kjer so v posebnih urah razpravljali o protiljudskem delu župnika in kaplana iz Hajdine, ki sta bila obsojena zaradi sodelovanja z razbojniško tolpo iz Gerečje vasi. V vseh teh krajih so bila predavanja zelo dobro obiskana, posebno v Gorišnici. Dobre uspehe so dosegli tudi tečaji v ostalih krajih.

Poleg teh uspehov so bile tudi razne slabosti, ki so se pojavile najprej pri organizacijskih pripravah, nato pa pri samem vsebinskem delu tečaja, t. j. nepripravljenalno in neživljenjsko podajanje snovi, neuporabljanje uspešnih oblik in načinov političnega dela med tečajniki in podobno. Največjo škodo so pri tem utrpele Haloze, kjer so brli le trije tečaji. Prosvetni sindikat se z množičnimi organizacijami in kmetijskimi zadrugami vred ni zavedal ogromne važnosti in vloge ljudskega izobraževanja na tej tako široki bazi in v tej tako primerni obliki. Ni se zavedal niti tega, da imajo Haloze najrevnejšo kulturno tradicijo v ptujskem okraju, da je bil haloški človek najbolj izkoriščan v stari Jugoslaviji. Prav tako se prosvetni delavci niso zavedali, da so v Halozah neredki pojavi analfabetizma. Deloma so se iste napake dogajale tudi v Slovenskih goricah, predvsem v Desterniku, kjer bi naj izobraževalni tečaj odigral važno vlogo pri tolmačenju zadružništva in zadružne politike sploh. Tudi v nekaterih ostalih krajih so delali napake. Mobilizacija tečajnikov je imela često povsem napačne oblike, zaradi česar je bilo tudi število prijavljencev nizko. Ponekod so se zadovoljevali le s tem, da so z birokratskimi akti »tolmačili« važnost tečaja. Niso se posluževali oblik konkretnega individualnega prepričevanja, ki bi bilo brez dvoma uspešno. S tem bi pritegnili tudi odraslo prebivalstvo. Kriva, da je število prijavljencev bilo ponekod zelo nizko, leži tudi v premajhnem sodelovanju in koordinaciji dela množičnih organizacij, na drugi strani pa v tem, ker nekatera vodstva tečajev niso znala dovolj navezati stikov z množičnimi organizacijami, še manj pa s krajevnimi ljudskimi odbori in kmetijskimi zadrugami.

To so bile osnovne slabosti in napake pri posameznih vodstvih tečajev. Nekaj napak je tudi pri okrajnem ljudsko prosvetnem svetu, ki pri planiranju tečajev ni dovolj upoštevalo tistih krajev, kjer je splošno znanje našim ljudem na podeželju najbolj potrebno, to so predvsem kraji v Halozah in deloma v Slovenskih goricah. Razen tega bi bili potrebni večkratni skupni seminarji vodij in predavateljev tečajev, da bi se posvetovali o najprimernejših oblikah dela tečajev, o vsebini predavanj in podobno. Taki seminarji bi mnogo pripomogli, da bi se otresli posameznih pojavov apolitičnosti v tečajih, nujno bi bilo, da bi se o teh stvareh večkrat posvetovali.

V glavnem pa so bili letošnji tečaji uspešna oblika ljudskoizobraževalnega dela na vasi. Izkušnje tečajev pa naj prosvetni aktiv uporabi pri planiranju in organizaciji tečajev v prihodnji zimi.

R. F.

Poročila iz naših krajev

Tekmovalni rezultati IV. sindikalne podružnice prosvetnih delavcev Mislinjske doline v čast II. kongresa SPDJ. Sindikalna podružnica v Mislinjski dolini je v čast II. kongresa sindikata prosvetnih delavcev napovedala tekmovanje vsem trem podružnicam dravograjskega okraja in podružnici v Ljutomeru. V tekmovanju med podružnicami so dosegli prav lepe uspehe. Tekmovali pa so tudi med devetimi skupinami, ki jih tvori 14 šol v Mislinjski dolini. Skupina na osnovni šoli Šmartno pri Slovenjgradcu se je v tekmovanju izkazala kot najboljša. V tem času je bilo 48 predavanj, 26 strokovnih in 22 političnih ter 28 vzornih nastopov po šolah in 2 nastopa v podružničnem merilu za pripravnike. Šolski pouk se je dvignil za 5%. Prosvetni delavci so pionirski organizaciji posvetili mnogo pažnje. V vseh skupinah je bilo skupno 171 učnih krožkov ter 7 predavanj. Štirje pionirski zbori so v tem času naštudirali 23 novih pesmi. V Šent Florijanu, Podgorci in Šmartnem so priredili samostojne pionirske akademije. Prosvetni delavci so poživili tudi ljudske knjižnice, oziroma jih na novo ustanovili v Šmartnem pri Slovenjgradcu, Pamečah in Podgorci ter nabavili zanje 103 nove knjige, za pionirske knjižnice pa 76 knjig. 6 igralskih družin podružnice je v tekmovanju uprizorilo 7 dobrih dramatskih del. Po vaseh so imeli 34 predavanj in ustanovili 6 bralnih vaških krožkov. S temi uspehi je bilo zaključeno predkongresno tekmovanje, prosvetni delavci pa so na množičnem zborovanju sklenili, da bodo tekmovanje nadaljevali do 1. maja. — N.

Kulturno življenje v Rogaški Slatini. Dramatska skupina zdraviliškega sindikata v Rogaški Slatini je uprizorila Lipahov »Glavni dobitek« v režiji tovariša Konradija. Centralna gledališka skupina SKUD-a »Brata Simončič« pa je uprizorila 9 in 10. aprila dramo Miška Kranjca »Pot do zločina«. Režiral jo je tov. Črešnovar. Obe igri sta prav dobro uspeli in pokazali, da je tudi v Rogaški Slatini precej dobrih igralcev. Dramatska sekcija sindikata steklarne pa pripravlja sedaj Cankarjevo dramo »Jakob Ruda«, ki jo bo uprizorila na predvečer 1. maja.

B. I.

Prostovoljno delo frontovcev trboveljskega okraja. V Trbovljah so člani LF pretekli teden, ob III. kongr. Ljudske fronte, izkopali jarke za napeljavo vodovoda. VI. teren se je odzval delu s 25 prostovoljci, ki so v 4 urah izkopali 55 m jarka. Številno so se udeležili prostovoljnega dela uslužbenci uprave trboveljskega rudnika in stavbnega obrata na ekonomiji v Hotemežu. 90 prostovoljcev je delalo v vrtnariji in pri gradnji novega hleva, kjer so napravili nad 540 prostovoljnih ur. Živahno in veselo je bilo tudi na Partizanskem vrhu, kjer so delali rudarji in njihove žene in pripravljali material za gradnjo počitniškega doma. 108 prostovoljcev je naredilo nad 400 prostovoljnih delovnih ur. Na Kleku so člani Fronte delali pri gradnji in pripravi materiala za zadružni dom in opravili 152 prostovoljnih ur. Poleg domačinov pa je delalo tudi 67 članov okrajnega magacina, ki so napravili nad 268 prostovoljnih delovnih ur. Tudi na ostalih gradbiščih so se člani Fronte množično udeležili prostovoljnega dela.

S. Š.

Gradnje v novomeškem okraju. Letos bodo v novomeškem okraju gradili dva 15 stanovanjska bloka za vojaške družine. Razen tega pa bodo letos dokončali tudi 14 stanovanjsko hišo MLO v Novem mestu, ki so jo pričeli graditi v preteklem letu. Množične organizacije pomagajo s prostovoljnim delom, predvsem pri prenašanju opeke na zgradbo, ker gradbišče še nima potrebnega dvigala. Člani sindikatov, kakor tudi vse ostale množične organizacije pa pomagajo tudi pri gradnji zadružnih domov. Pri gradnji zadružnega doma v Straži so člani sindikatov že pričeli pripravljati potreben material za nadaljevanje lanskoletnih del. Pri delu pomagajo mnogo tudi člani gasilske družine. Oskrbeli so gradbišče z vodo, ki jo črpajo v velik kovinski sod, iz katerega voda sama doteka v prostor za mešanje malte. Ta priprava je zelo praktična, ker se pri tem porabi mnogo manj delovne sile. Poleg tega pa ima gradbišče zadružnega doma v Straži tudi drobilec kamnja, ki so ga sami napravili iz starega železa. Drobilec služi sedaj tudi potrebam drugih gradbišč.

M. V.

Delo dramatske družine SKUD »Dušan Jereb« v Novem mestu. Dramatska družina kulturnega društva »Dušan Jereb« je pred kratkim naštudirala dramo »Kar hočete« pod vodstvom režiserja Urha Rika. Igrali so jo že šestkrat v Novem mestu, uspešno pa so gostovali z njo tudi v Črnomlju. Drama je ena izmed najboljših uprizoritev na novomeškem odru po osvoboditvi. Ob uprizoritvi drame »Kar hočete« je treba omeniti tudi izredno lepo scenerijo, kakršne novomeško gledališče že dalj časa ni imelo. Z igranjem so igralci pokazali svoje precejšne sposobnosti. Z dramo pa so obhajali igralci Cigler Polde in Šetinc Lado tridesetletnico, Zamelj Jože pa dvajsetletnico odrskega udejstvovanja. Jubilantom so bila ob tej priliki podeljena častna priznanja za njihovo dolgoletno udejstvovanje. Istočasno pa so podelili tudi pohvale najzaslužnejšim odrskim delavcem, med njimi je najboljši Kralj Franc.

M. V.

V Lackovi zadrugi se je končal kmetijsko-izobraževalni tečaj. Zadnje dni marca so v Lackovi zadrugi pri Mariboru končali kmetijsko-strokovni tečaj, ki se je začel v začetku decembra. Na tečaju so predavali študentje III. letnika kmetijskega tehnikuma iz Maribora. Predavanja, ki so jih prilagodili prilikam zadruge, so tečajnike seznanjala z naprednimi agrotehničnimi ukrepi in jim pokazala marsikaj novega z vseh področij kmetijstva. Obilna udeležba in živahna debata pri predavanjih sta pokazali, da so tečaji zelo potrebni in koristni.

L. F.

Dopisujte v »Ljudsko pravico«

FIZKULTURA

DRŽAVNO NOGOMETNO PRVENSTVO

Ostre borbe v II. zvezni ligi

V drugi ligi so se končale vse tekme s tesnimi rezultati razen Dinama iz Skoplja in Dinama iz Pančeva, ki sta si razdelila točke. Zato se vrstni red na tabeli skoraj ni izpremenil.

II. liga

Sarajevo : Spartak 2:0

Mornar : Vardar 6:1

Podrinje : Metalac 0:0

Proleter : Odred 1:0

Dinamo (P) : Dinamo (S) 1:1

Tabela II. zvezne lige

1.	Sarajevo	14	9	5	0	22:8	23
2.	Mornar	14	7	2	5	22:15	16
3.	Podrinje	14	5	5	4	15:17	15
4.	Metalac	13	5	3	5	15:18	13
5.	Odred	14	5	3	6	15:19	13
6.	Vardar	14	4	5	5	22:26	13
7.	Spartak	13	3	6	4	21:17	12
8.	Dinamo P	14	4	4	6	21:26	12
9.	Proleter	14	5	1	8	15:22	11
10.	Dinamo S	14	3	4	8	15:27	10

NOGOMETNO PRVENSTVO SLOVENIJE

I. skupina

Železničar (Mb) : Železničar (Lj) 2:0

Ljubljana, 17. aprila. — Danes je bila v Ljubljani odigrana nogometna tekma za prvenstvo prve skupine med moštvom mariborskega in ljubljanskega Železničarja. Tekma, ki ni bila posebno zanimiva, se je končala z zasluženo zmago Mariborčanov z rezultatom 2:0.

Železničar (Mb.) Švajghover, Kajšler, Krasnik, Križan, Rajninger, Muravs Š., Babič, Kučar, Fišinger, Pocajt, Muravs F.

Železničar (Lj.) Ukmar, Osrečki, Sočan, Cesar, Žumbar, Čebohin, Razbornik, Dobnik, Brodnik, Novak, Erber.

Tekma se je v prvem polčasu zelo razživela. V vodstvo je prišel Železničar v 30 minuti, ko je Fišinger izkoristil nesporazum obrambe Železničarja ter potisnil žogo v mrežo. Do konca polčasa je bilo še na obeh straneh več prilik za dosego gola.

V drugem polčasu se je moštvo Železničarja skušalo zbrati ter vsaj izenačiti rezultat, kar pa se jim kljub borbeni igri ni posrečilo. Mariborčani so pokazali večjo tehnično znanje ter dosegli v 18. minuti še en gol, katerega je zabil Muravs Š.

V moštvu Mariborčanov se je odlikoval zlasti srednji krilec Rajninger, pri domačih pa Žumbar ter Sočan. Slabo igro pa je predvedel zlasti napad.

Pred 1.500 gledalci je sodil Jordan iz Zagorja.

Branik : Nafta 1:0

Maribor, 17. aprila. — Na stadionu se je danes pred 1500 gledalci odigrala prvenstvena nogometna tekma Nafta : Branik, ki jo je domače moštvo z minimalnim rezultatom 1:0 odločilo v svojo korist. Tekma je bila živahna in borbena, skratka prvenstvenega značaja. Moštvi sta bili prilično izenačeni. V prvem polčasu so prvih 10 minut prevladovali gostje, ki so v 7. in 10. minuti zamudili dve lepi priliki za dosego gola. Tudi domačemu moštvu ni uspelo v 20. in 32. minuti izkoristiti in realizirati lepo situacijo pred nasprotnikovimi vrati. V 37. minuti sodnik ni priznal domačemu moštvu gola, ki ga je dosegel Vitek. Tako sta odšli moštvi na počitek brez gola.

V drugem polčasu je Branik pokazal 15 minut lepo igro, iz katere je Svetic z ostrim strelom zaključil kombinacijo Petek—Vitek in z edinim golom priboril domačemu moštvu dve dragoceni točki. Igra je bila ves čas odprta in polna kritičnih trenutkov pred domačimi vrati.

Branik je imel svoje najboljše igralce v krilni vrsti, kjer sta se odlikovala Železinger in Gajšek, v napadu pa je bil najboljši Svetic. Pri Nafti je bila dobra obramba in srednji krilec.

Sodil je dobro tov. Perko iz Ljubljane, ki pa je imel slaba pomagača v stranskih sodnikih. P.

Sobota : Rudar 3:0

Kladivar : Udarnik 0:0

II. skupina

Krim : Gorica 3:2

Na igrišču Krima je bila včeraj odigrana prvenstvena tekma druge slovenske skupine med Krimom in Gorico. Gole so dali za Krim Nagode dva in Gabršek enega, za Gorico pa Kripar in Poniž. Pri Krimu so se odlikovali Nagode I. in II., Fajon ter Božič, pri Gorici pa Korpar ter ožja obramba. Sodil je Kos z napakami.

V predtekmi je mladinsko moštvo Odreda premagalo mladince Krima z rezultatom 3:0.

Postojna : Gregorčič 4:1

Ločan : Predilec 3:0 w. o.

LJUBLJANSKA SKUPINA

Miličnik : Slovan 2:1

Derby tekma I. razreda ljubljanske skupine se je končala s tesno in zasluženo zmago dobrih nogometašev Miličnika z rezultatom 2:1. Pri Miličniku se je odlikovalo vse moštvo, pri Slovanu pa vratar in krilska vrsta. Gole so dali Stanejčič in Čučnik za Miličnik ter Zlatkovič za Slovan. Tekmo je dobro sodil Pucihar.

Partizan : Slovan 1:1

V predtekmi sta se srečali mladinski moštvi Partizana in Slovana. Tekma se je končala z neodločenim rezultatom 1:1. Sodil je Mikuš.

Litostroj : Vrhnika 3:0

I. liga

Sloga : Lokomotiva 1:0

MEDNARODNE NOGOMETNE TEKME

Metalac (Beogr.) : St. Johan (Basel) 2:0

Beograd 17. aprila. — Danes je bila v Beogradu odigrana mednarodna nogometna tekma med klubom St. Johan iz Basla (Švica) in beograjskim Metalcem. Zmagal je Metalac z rezultatom 2:0 (1:0). Gole sta dala Sandič in Belogrlič. Sodil je pred 10.000 gledalci Jovanovič iz Beograda.

ANVERS:

Crvena zvezda : Wiener Sportklub 2:2 (2:0)

LIEGE:

Hajduk : KB 1876 (Danska) 1:1 (0:0)

Kolesarska dirka po Dalmaciji

V skupnem plasmanu je zmagal Strain, v 4. etapi pa Sironi

Split 17. aprila. — Danes je bila tukaj zaključena z zadnjo etapo Šibenik-Split kolesarska dirka »Štiri dni po Dalmaciji«, katero je priredil odbor za kolesarstvo pri FISAH-u na čast 30 letnice ustanovitve Komunistične partije Jugoslavije. V zadnji etapi je zmagal Sironi v času 2:24,52, z istim rezultatom pa so zasedli drugo, tretje in četrto mesto Todorovič, Strain in Gobo. Na ostala mesta pa so se v času 2:27,16 plasirali Poredski, D. Ješič in Crnobrnja.

V skupnem plasmanu pa je po končani četrti etapi vrstni red naslednji:

1. Antun Strain (Dinamo, Zagreb) 14:33,10.
2. Milan Poredski (Edinstvo, Zgb.) 14:42,08.
3. Gobo (Pulj) 14:42,09.
4. Rebrovič (Jedinstvo, Zagreb) 14:50,20.
5. Crnobrnja (Milicioner, Beograd) 14:54,56.
6. Sironi (Pulj) 14:55,30.
7. Čelesnik (Metalac, Zgb.) 14:58,0.
8. Vršič (Šibenik) 15:06,00.
9. D. Ješič (Metalac, Bgd.) 15:10,59.
10. Šolman (Dinamo, Zgb.) 15:13,59 itd.

Največji in najmodernejši stadion bo dograjen 1. maja

Preurejen stadion CDJA v Beogradu bo lahko sprejel nad 60.000 gledalcev

Beograd, 15. aprila. Na velikem novem stadionu Centralnega doma JA bodo 1. maja tekme za državno prvenstvo v nogometu in v drugih panogah športa. Veliki in najmodernejši stadion na Balkanu bodo obiskovali naši delovni ljudje, na njem se bodo med drugimi vadili in usposabljali naši reprezentativni športniki. Stadion je popolnoma preurejen, razširjen, olepšan in opremljen z najmodernejšimi napravami. Na njem je prostora za okrog 60 tisoč gledalcev. Beograjsko občinstvo bo moglo videti vsako tekmo, ne da bi se gnetlo kot dosedaj, ker so napravili nad 20 modernih vhodov. Mladinci delovnih brigad in vojaki JA delajo na stadionu od ranega jutra do pozne noči, da bi bil stadion pravočasno dokončan.

Devet metrov široka pot bo vezala dohod od avtokomande z voznim parkom nad ulico Bulvarja maršala Tita. Takoj nad srednjimi dohodi na vzhodni strani stadiona vežejo vojaki JA zadnje betonske plošče, ki jih z velikanskimi dvigali dvigajo na vrh stadiona. Še sto takih velikanskih plošč in krožni obroči na tribunah bodo gotovi.

Zaradi graditve fizkulturnega stadiona so preuredili vso okolico od Slavije mimo avtokomande do nove ulice, na kateri delajo te dni brigadirji resavske brigade. Kmalu bodo začeli delati velik most čez ulico Franchet D'Espereya, ki bo najbliže vezal Slavijo z dohodom k velikemu stadionu. Takoj nad ulico Bulvarja maršala Tita in na koncu nove ulice urejujejo vozni park za nad 1000 vozil. Na levi strani glavnega vhoda stadiona urejujejo fizkulturni park, v katerem bodo pomožni nogometni tereni in tereni za zlete. Grade tudi plavalni bazen. V parku bosta tudi 2 teniški igrišči z malimi tribunami, 2 terena za košarko in 3 za odbojko. Letos bodo v parku zgradili tudi najmodernejšo cesto za crosse.

Vzhodno od glavnega vhoda pod tribunami urejujejo najmodernejše slačilnice, kopalnice in hotel za skupine — goste. Pod tribunami bo tudi hodnik z bifeji, trafikami in telefonskimi govorilnicami, do katerih bo 20 najmodernejših dohodov.

1. maja bodo tisoči in tisoči naših delovnih ljudi zagledali nogometni teren poraščen z zeleno travo, na 4 straneh pa bodo reflektorji. Okrog nogometnega igrišča teče rdeča lahkoatletska steza. Okrog glavnega terena, na katerem bo 1. maja ostra borba med dvema našima najmočnejšima nogometnim kluboma »Partizanom« in »Crveno zvezdo«, so velike krožne tribune s 34 krožnimi stopnicami in s 35.000 s številkami zaznamovanimi sedeži. Stadion bo sprejel 1. maja okrog 60.000 gledalcev, ne vštevši sem s številkami zaznamovane sedeže.

Šah

POMEMBEN USPEH JUGOSLOVANSKEGA ŠAHA

JUGOSLAVIJA VODI PROTI ŠVICI S 16:2 (2)

Ljubljana, 17. aprila. Danes dopoldne so v filharmonični dvorani v Ljubljani nadaljevali prekinjene partije iz prvega kola šahovskega dvoboja Švica : Jugoslavija. Ker se je Hedinger že včeraj zvečer ob prekinitvi vdal Miliću, je Jugoslavija prvi dan vodila s 6:1 ob treh prekinjenih partijah. Danes dopoldne je tudi Ehrat predal Pucu svojo v brezupni poziciji prekinjeno partijo. S precizno igro v končnici je uspelo Kostiću premagati Tordiona v 62., Djaji pa Säuberlija v 63. potezi. Jugoslavija je torej v prvem kolu zabeležila sijajno zmago 9:1.

V današnjem drugem kolu je v jugoslovanski reprezentanci nastopil namesto Kostića Nedeljković, medtem ko je švicarsko moštvo nastopilo v isti postavi kakor včeraj. Posamezni rezultati so naslednji:

Pirc : Christoffel 1:0. V slovanski obrambi je Pirc kmalu prevzel iniciativo v centru in s spretnimi manevri lahkih figur dosegel pozicijsko prednost. Christoffel se je skušal z izmenjavo figur rešiti pritiska, vendar mu to ni uspelo in se je Pirc polastil edine odprte »c« linije. Po osvojitvi dveh kmetov je državni prvak zabeležil sigurno zmago.

Gygli : Gligorić 0:1. V angleški otvoritvi, ki je pozneje prešla v kraljevo indijsko obrambo, je Gygli prehitro oslabil kmete na kraljevem krilu in je moral tam koncentrirati večino svojih figur. Gligorić je izkoristil odsotnost nasprotnikovih figur za prodor na damskem krilu ter po žrtvi figure in kvalitete efektno zmagal.

Trifunović : Blau remis. V Stenitzovi varianti španske otvoritve je bila pozicija dokaj časa zaprta. Pozneje je Trifunović poskušal z manevri konjev izvesti prodor, kar pa se mu zaradi dobre igre nasprotnika ni posrečilo. Nasprotnika sta se v 30. potezi sporazumela za remis.

Dr. Leepin : Rabar remis. V Grünfeldovi obrambi je Rabar prevzel iniciativo, pozneje pa je porabil mnogo časa za razmišljanje in je pristal v 19. potezi na remis.

Inž. Vidmar : Stähelin 1:0. V nimcoindijski obrambi je v začetku Stähelin prišel do močnega pritiska na »d« liniji. Z odlično igro je Vidmarju uspelo pozicijo izenačiti in se celo polastiti »d« linije. V nastalih zapletih, v katerih se Stähelin ni znašel, je Vidmar uprizoril napad na damskem krilu, vdrl na sedmo linijo in postavil nasprotnika v 35. potezi pred mat.

Ehrat : Puc prekinjena. V Taraschevi varianti francoske otvoritve je Puc žrtvoval dva kmeta za napad in razgalil nasprotnikovega kralja. V srednji igri je Puc osvojil kmeta nazaj in ima ob prekinitvi še vedno močan napad.

Simonović : Henneberger 1:0. V nimcoindijski obrambi je Simonović z napačno izmenjavo figur dovolil svojemu nasprotniku, da izenači in pride celo v boljšo pozicijo. V srednji igri je Simonović žrtvoval kmeta, da bi uveljavil prednost dveh lovcev, vendar je Henneberger žrtev ovrgel. V poziciji, kjer je imel švicarski igralec izglede za zmago, pa je nepričakovano spregledal figuro in se takoj nato vdal.

Hedinger : Milić 0:1. V Grünfeldovi otvoritvi je Milić izbral slabšo varianto in je moral vložiti mnogo truda, da je izenačil. V srednji igri je Hedinger slabo nadaljeval in dopustil svojemu nasprotniku, da je vdrl s trdnjavami na drugo linijo. V časovni stiski se Hedinger ni znašel in ga je Milić matiral.

Nedeljković : Tordion prekinjena. Tudi v tej partiji je švicarski igralec pokazal dobro poznavanje otvoritvene teorije in dosegel boljšo pozicijo. Tordion je stopnjeval pritisk in osvojil kmeta. Pozneje pa se v taktičnih zapletih ni znašel in ima ob prekinitvi celo Nedeljković nekaj izgledov na zmago.

Säuberlin : Djaja 0:1. Säuberlin je slabo tretiral sprejeti damski gambit in je Djaja prišel do močnega napada na damskem krilu. Po ustvaritvi dveh prostih kmetov je Djaja osvojil kvaliteto in z lepo kombinacijsko igro prisilil svojega nasprotnika na predajo.

Po drugem kolu vodi torej jugoslovanska reprezentanca z rezultatom 16:2 ob dveh prekinjenih partijah. Jutri dopoldne bodo končali ti dve prekinjeni partiji in slovesno zaključili meddržavni dvoboj.

GLEDALIŠČE

DRAMA LJUBLJANA

Ponedeljek, 18. Zaprto.
Torek, 19. ob 20: A. S. Gribojedov: »Gorje pametnemu«. Premiera. Proslava 25 letnice umetniškega delovanja Slavka Jana. V Operi. Izven.
Sreda, 20: zaprto.
Četrtek, 21. ob 20: A. S. Gribojedov: »Gorje pametnemu«. Red C.

OPERA

Ponedeljek 18. ob 20: Bizet: »Carmen«. Zaključena predstava za LSM. Gostovanje Melanije Bugarinovičeve prvakinje beograjske opere.
Sreda, 20. ob 15: Čajkovski: »Evgenij Onjegin«. Zaključena predstava za izvenljubljanske šole.
Petek 22. ob 20: Verdi: »Traviata«. Zaključena predstava za ljubljansko garnizijo in sindikate.
Nedelja 24 ob 20: Janaček: »Jenufa«. Izven.

ŠENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE
Mestni dom

Ponedeljek, 18. aprila ob 20: Škvarkin: »Izpit za življenje«, gostovanje Mladinskega gledališča Kajuh
Predprodaja vstopnic od danes dalje pri Državni založbi, oddelek za muzikalije, Kongresni trg 18.

SINDIKALNO GLEDALIŠČE JESENICE

Sreda, 20. aprila ob 19.30: Miško Kranjec: »Pot do zločina«. Premiera.
Nedelja, 24. aprila ob 14.30 in ob 19.30: Miško Kranjec: »Pot do zločina«. Režija Riko Poženel.

MALI OGLASI

KUPIM 6 m litoželezne odtočne cevi (škotske za vodovod. Naslov v podružnici »Ljudske pravice« v Celju. 689

PREKLICUJEM in obžalujem neresnične klevete, katere sem širila o tov. Tajnšek Vinku, ki stanuje pri meni, ter se mu zahvaljujem, da me ni tožil. Leble Uršula, Celje, Pod Kalvarijo 14. 688

KINO

LJUBLJANA UNION: Angleški film »Oliver Twist« (brez tednika). Zaradi dolžine filma predstave ob 15.30, 18 in 20.30.
MOSKVA: Angleški film »Oliver Twist« (brez tednika). Zaradi dolžine filma predstave ob 16, 18.30 in 21.
SLOGA: Sovjetski film »Čakaj me«, tednik. Predstave ob 16.15, 18.15 in 20.15.
TRIGLAV: Sovjetski film »Aleksander Matrosov«, tednik. — Predstavi ob 17 in 19.30.
ŠIŠKA: Sovjetski film »Sinova«, tednik. — Predstava ob 20.
MARIBOR PARTIZAN: Sovjetski film »Prvi maj v Moskvi 1948« in »Donbas«, tednik.
UDARNIK: Sovjetski film »Suvorov«, tednik. — Predstave ob 16.30, 18.30 in 20.30.
CELJE METROPOL: Sovjetski film »Mladagarda«, I. del, tednik.
DOM: Sovjetski barvni film »Starinska veselogra«, tednik.
KAMNIK: Francoski film »Kralj«, tednik.
KRANJ MESTNI: Angleški film »Sedma tenčica«, tednik.
PTUJ: Avstrijski film »Otroci Pratra«, tednik.

RADIO

Ljubljana, Maribor in Slov. Primorje

DNEVNI SPORED ZA PONED. 18. IV.

Poročila so ob 6.10, 7.00, 13.30, 15.30, 19.30 in 22.00 uri. Sledе važnejše oddaje:
6.00 Koračnice — 6.30 do 7.30 Jutranji koncert — 13.40 Pesmi in plesi raznih narodov — 14.30 Kulturni pregled — 14.40 Pester opoldanski spored izvaja Mali orkester Radia Ljubljana p. v. Alija Dermelja, vmes igra saksofonist Srečko Dražil, pri klavirju Mitja Zebre — 15.45 J. S. Bach: Brandenburški koncert v F-duru — 18.00 Glasba in ples — 18.30 Poljudna znanost — 18.45 Pesmi in arije starih italijanskih skladateljev poje sopranistka Rezika Koritnik, pri klavirju Marijan Vodopivec — 19.00 Radijski dnevnik — 19.10—20.10 Drobne skladbe vel. mojstrov — 20.10 Igra Zap. ork. Radia Ljubljana p. v. Bojana Adamiča — 20.40 Vincent d'Indy: Pesem gorá. Izvaja pianistka Jadviga Strukelj Poženelova — 21.00 Simfonični koncert. Na sporedu slovenska glasba — 22.30 Nočni koncert.

GABER:

Kurir Tone

(Nadaljevanje in konec)

»Tone,« je dejal Jernej in povesil puško.

»Tone,« so se oddahnili drugi. Toda niso posedli nazaj k ognju, temveč so ga pričakovali na mestu. Še nekaj trenutkov, pa so zagledali njegov široki obraz. Kri mu je plala v licih, po vsem obrazu so mu polzele potne kaplje. — Obleka mu je bila premočena od dežja.

Brez besed je stopil k ognju in se tu znebil težkega nahrbtnika, ki mu je krivil telo. Ko je nahrbtnik padel na tla, se je vrvica pretrgala, iz nahrbtnika so se vsuli kupi časopisov.

Z velikimi očmi so strmeli v te časopise. Dobili so jih tik pred ofenzivo in ko se je bil Tone sinoči odpravljal na pot, mu je rekel Jernej: »Pa vzemi še te časopise s seboj, da se jih znebimo, če kaj pride; ljudje pa bodo tudi spoznali, da še nismo vsi uničeni, če jim prinašamo časopise.« No, zdaj pa je Tone prinesel vse nazaj, hrane pa seveda nikakršne.

»Ali se nisi mogel splaziti skozi obroče?« je vprašal Jernej.

Tone je zamahnil z roko: »Kaj bi se ne splazil, nobena luknja ni tako zadelana, da bi se ne dalo skozi.«

»Zakaj pa si časopise nazaj prinesel?«

Tone ni takoj odgovoril. Brisal si je potno čelo in se oddihoval. Šele čez nekaj časa je rekel:

»Zdaj je vražje tam doli. Ljudje so preplašeni kakor kure, kadar je nad njimi jastreb.«

»Ali zapirajo ljudi?«

»Zapirajo. Pa ne Nemci. Beli. Pri Jernejevem in Hojanu pa so požgali.«

Zopet je umolknil. Tudi drugim ni hotela beseda steči. Vsakdo se je grizel z mislimi, ki so se mu porajale ob Tonetovih skopih besedah. Janez je naložil na ogenj. Zdaj se je že mračilo in se ni bilo treba bati, da bi jih dim izdajal. Kmalu se je pognal proti smrekovim vejam visok plamen.

Tone si je slekel suknjič in jopico ter ju obesil nad ogenj, da se posušita. Iz pregrete in premočene srajce se je dvigala sopara.

»Doli še neseš ta papir, nazaj pa ti žre moči,« je zamrmral.

Nihče se ni več upal vprašati, zakaj je prinesel časopise nazaj. Kadar se je Tone vrnil v taborišče takole utrujen, je bilo najbolje pustiti ga pri miru. V takih primerih je bil nataknjen, da mu nisi nikoli prav zastavil besede. Čutili pa so se tudi krive proti njemu, ker so ga pustili samega na pot.

»Ali imate kaj jesti?« je vprašal čez nekaj časa.

Bili so v zadregi. »Mislili smo, da boš ti kaj prinesel,« je Janez tiho pripomnil.

»Kako naj prinesem, če sem moral nositi ta vražji papir,« je Tone zarežal. Nato je začel pri[illegible]vati:

»Marjana me je pogledala, kakor da se mi je zmešalo, ko sem prišel s tem papirjem k nji. ‚Še prejšnjih časopisov se nisem znebila,' se je jezila. Tistih, ki so določeni, da jih raznesejo, ni na spregled. Beli in Nemci preiskujejo ljudi še na cesti, pa se ne marajo spuščati v nevarnost. Naj kar Marjana raznese tiste liste, si mislijo, kakor da je mene manj škoda kakor njih. Nekaj sem poizkušala razdati,' je pripovedovala. ‚Pa se ljudje še posameznih izvodov branijo. Lukov je rekel, ko sem mu ponujala Poročevalca: Saj vse vem, kar piše, daj drugim, ki je bolj potreben našega branja kakor jaz. Potrebni pa smo vsi. Toda kake tri tedne, dokler bo trajal preplah, ne bo z njimi nič. Zato sem stlačila časopise v peč, drugega skrivališča ne najdem, ko vse preiščejo. Če bo nevarno, polijem z bencinom in zažgem!' Odprla mi je peč. Tri četrtine prejšnjih Poročevalcev je bilo še tam...«

Umolknil je in šel z očmi od enega do drugega. Nato je vprašal: »Ali naj bi ji pustil še te časopise, da jih zažge, če bo nevarno? Štiri ure smo jih nosili s Požganega, pet ur pa je do Marjane. Obakrat sem bil ves premočen od potu. Papir se ti zdi lahek, če imaš nekaj listov v rokah, toda če natrpaš z njim nahrbtnik, se ti zdi, da nosiš svinec.«

»Da, veliko trpljenja je s tem,« je rekel po trenutnem molku. »Mi nosimo te časopise devet ur daleč, koliko ur pa jih nosijo drugi. Bog ve, če ni kateri padel prav pri tej partiji. Kakor so padli Julček, Jože in Martin, tako padajo tudi drugod. Povsod hudiči postavljajo zasede. Kaj si moreš pomagati. Ti ne moreč reči, nevarno je, pa ne bom šel. Časopise in pošto je treba raznesti. Ona pa: ‚Zažgem.' Ne, nisem mogel pustiti časopisov tam dol.«

»Zakaj pa jih nisi skril pod kakšen kozolec? Prihranil bi si dvojno nošnjo. In še hrane bi nam lahko prinesel,« je rekel Janez.

»Pa naj zažgo kozolec?«

»Kaj pa, če bi tebe pobili na poti,« se je zasmejal Jernej. »Tu boš spravil časopise pod kako skalo, to bi lahko naredil tudi pod železnico.«

Na te besede Tone ni vedel kaj odgovoriti. Zdaj je tudi sam čutil, da bi lahko drugače napravil. V želodcu ga je zvijalo od lakote, pa se ni upal več vprašati po jedi. Izmikal se je lačnim pogledom tovarišev. Z velikim upanjem so pričakovali njegovega prihoda,, pa jim ni ničesar prinesel.

Nato ga je vprašal Jernej: »Zakaj pa te tako dolgo ni bilo nazaj?«

»Pa se ti splazi s tako težo skozi luknje,« se je zarežal Tone. »Po sto metrov narazen so zasede. Če bi bil prazen, bi se splazil na takih mestih, kjer mislijo, da ni za človeške noge. Toda s tem svincem na hrbtu... Tri ure sem ležal v grmovju pod železnico in čakal na prehod. Potem sem zaspal. Ko sem se prebudil, je stalo sonce že visoko na nebu. Pa se ti splazi pri belem dnevu čez progo. Še pregibati se nisem smel, da ni šumelo listje. Nek hudič je prišel na nasip in prav nad menoj naredil počivališče. Voda mi je silila v oči, pa si še glave nisem upal premakniti. Ti pa: Zakaj nisi prišel prej. Šele sredi popoldneva so napravili toliko prostora, da sem lahko šel čez. Saj ne bi šel, še nikoli nismo podnevi hodili čez, toda tisti hudič... me je razjezil. Naj bi še kdo prišel in naredil še kaj hujšega...«

Spravil jih je v smeh. Toda zaradi hrane se je še vedno čutil krivega proti njim. Zato je dejal:

»Jutri zjutraj grem na lov. Pri krivi bukvi se vsako jutro pase srnjak. Naj mu hudič vzame, če ne bo v eni uri moj.«

Vedeli so, da bi bili vsi njihovi ugovori zaman. Še če bi mu Jernej prepovedal iti, ne bi nič opravil. Ko se bodo prebudili, Toneta ne bo več v taborišču. Čez dobro uro pa se bo prismehljal z ustreljenim srnjakom na hrbtu.

Tesnilo jih je zaradi nevarnosti sovražnikove ofenzive. Če bo Tone streljal, bo nevarnost še večja, Istočasno pa so se veselili pečenega mesa, ki ga jim je Tone obetal. In to čustvo je bilo močnejše kakor strah pred sovražnikom. —

Tone pa si je razgrnil pred ognjem odejo, se zvil na njej v dve gubi in zaspal. Tovariše je minila tesnoba, glasem smeh se je zgubljal med drevje, od časa do časa pa ga je prekinila partizanska pesem. Toda Toneta to v spanju ni motilo. Nekaj ur bo ležal kakor ubit.

KONEC.